

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII kadencja
Marszałek Senatu

Druk nr 2415
Warszawa, 25 kwietnia 2014 r.

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek

Zgodnie z art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. mam zaszczyt przekazać Pani Marszałek podjętą przez Senat na 53. posiedzeniu w dniu 24 kwietnia 2014 r. uchwałę w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy

**- o zmianie ustawy - Prawo o
adwokaturze oraz ustawy o radcach
prawnych** wraz z projektem tej ustawy.

Jednocześnie pragnę poinformować, że Senat upoważnił senatora Piotra Zientarskiego do reprezentowania Senatu w dalszych pracach nad tym projektem.

Z poważaniem

(-) Bogdan Borusewicz

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 24 kwietnia 2014 r.

**w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo
o adwokaturze oraz ustawy o radcach prawnych**

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Senat wnosi do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze oraz ustawy o radcach prawnych.

Jednocześnie upoważnia senatora Piotra Zientarskiego do reprezentowania Senatu w pracach nad projektem.

MARSZAŁEK SENATU

Bogdan BORUSEWICZ

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy – Prawo o advokaturze oraz ustawy o radcach prawnych

Art. 1. W ustawie z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o advokaturze (Dz. U. z 2009 r. Nr 146, poz. 1188, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 11 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Kadencja organów advokatury, organów izb adwokackich i zespołów adwokackich trwa cztery lata, jednakże są one obowiązane działać do czasu ukonstytuowania się nowo wybranych organów.”;

2) w art. 39 po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:

„3a) rzecznik dyscyplinarny;”;

3) w art. 40 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) wybór dziekana, prezesa sądu dyscyplinarnego, rzecznika dyscyplinarnego, przewodniczącego komisji rewizyjnej oraz członków i zastępców członków okręgowej rady adwokackiej, sądu dyscyplinarnego i komisji rewizyjnej;”;

4) w art. 43 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Okręgowa rada adwokacka wybiera ze swego grona jednego lub dwóch wicedziekanów, sekretarza, w razie potrzeby zastępcę sekretarza, a także skarbnika, którzy łącznie z dziekanem stanowią prezydium rady. Ponadto okręgowa rada adwokacka powołuje przewodniczącego i członków zespołu wizytatorów.”;

5) w art. 51 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Sąd dyscyplinarny składa się z prezesa, wiceprezesa, członków oraz zastępców członków.”;

6) po art. 51 dodaje się art. 51a w brzmieniu:

„Art. 51a. 1. Do zakresu działania rzecznika dyscyplinarnego należą czynności w postępowaniu dyscyplinarnym, określone w ustawie i przepisach wydanych na jej podstawie.

---

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 166, poz. 1317, Nr 210, poz. 1628 i Nr 216, poz. 1676, z 2010 r. Nr 7, poz. 45, Nr 47, poz. 278, Nr 200, poz. 1326 i Nr 217, poz. 1429, z 2011 r. Nr 106, poz. 622 i Nr 142, poz. 830 oraz z 2013 r. poz. 829 i 1247.

2. Rzecznik dyscyplinarny może wykonywać czynności przy pomocy swoich zastępców.”;

7) w art. 55 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Krajowy Zjazd Adwokatury odbywa się co cztery lata. Zjazd zwołuje Naczelna Rada Adwokacka. Odbywa się on w ciągu miesiąca od daty dokonania wyborów we wszystkich izbach adwokackich.”;

8) w art. 56:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) wybór prezesa Naczelnej Rady Adwokackiej, prezesa Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, Rzecznika Dyscyplinarnego Adwokatury i przewodniczącego Wyższej Komisji Rewizyjnej;”;

b) po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:

„3a) ustalanie liczby członków i zastępców członków Wyższego Sądu Dyscyplinarnego oraz sądów dyscyplinarnych;”;

c) w pkt 6 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) trybu wyborów do organów adwokatury i organów izb adwokackich oraz działania tych organów, z wyjątkiem regulaminów, o których mowa w art. 58 pkt 12 lit. i;”;

9) w art. 58 po pkt 5 dodaje się pkt 5a i 5b w brzmieniu:

„5a) określanie zasad działania zastępców Rzecznika Dyscyplinarnego Adwokatury i zastępców rzeczników dyscyplinarnych oraz trybu i sposobu ich wyboru;

5b) określanie wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego;”;

10) w art. 59:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Naczelna Rada Adwokacka wybiera ze swego grona dwóch wiceprezesów, sekretarza, skarbnika, zastępcę sekretarza oraz dwóch członków, którzy łącznie z prezesem stanowią Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej. Prezydium jest organem wykonawczym Naczelnej Rady Adwokackiej.”;

b) uchyla się ust. 2,

c) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Prezydium sprawuje czynności należące do zakresu działania Naczelnej Rady Adwokackiej, z wyjątkiem wymienionych w art. 58 pkt 1a, 2, 5a, 5b, 11 i 12.”;

11) w art. 63 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Wyższy Sąd Dyscyplinarny składa się z członków oraz zastępców członków.”;

12) w dziale IV po rozdziale 3 dodaje się rozdział 3a w brzmieniu:

„Rozdział 3a

Rzecznik Dyscyplinarny Adwokatury

Art. 63a. 1. Do zakresu działania Rzecznika Dyscyplinarnego Adwokatury należą czynności w postępowaniu dyscyplinarnym, określone w ustawie i przepisach wydanych na jej podstawie.

2. Rzecznik Dyscyplinarny Adwokatury może wykonywać czynności przy pomocy swoich zastępców.”;

13) w dziale V po art. 71c dodaje się art. 71d w brzmieniu:

„Art. 71d. W zawiadomieniu, o którym mowa w art. 70–71a, adwokat wskazuje adres i nazwę kancelarii adwokackiej, zespołu adwokackiego lub spółki oraz podaje adres dla doręczeń. Adwokat ma obowiązek niezwłocznie zawiadamiać okręgową radę adwokacką o każdej zmianie tych danych. Pisma w postępowaniach prowadzonych na podstawie ustawy wysłane na adres dla doręczeń uznaje się za doręczone.”;

14) w art. 72:

a) w ust. 1 uchyla się pkt 8,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Adwokata skreśla się z listy adwokatów również w wypadku orzeczenia przez sąd dyscyplinarny kary wydalenia z adwokatury.”;

15) w art. 79:

a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Aplikanta adwokackiego skreśla się z listy aplikantów również w wypadku orzeczenia przez sąd dyscyplinarny kary wydalenia z adwokatury.”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Do skreślenia aplikanta adwokackiego z listy aplikantów z przyczyn wskazanych w ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio przepisy art. 68 ust. 5, 6 i 7.”;

16) art. 80 otrzymuje brzmienie:

„Art. 80. Adwokaci i aplikanci adwokaccy podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki lub godnością zawodu bądź za naruszenie swych obowiązków zawodowych, a adwokaci również za

niespełnienie obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia, o którym mowa w art. 8a ust. 1, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 8b.”;

17) w art. 81:

a) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Obok kary dyscyplinarnej można orzec dodatkowo obowiązek przeproszenia pokrzywdzonego. Orzekając ten obowiązek sąd dyscyplinarny określa sposób jego wykonania, odpowiedni ze względu na okoliczności sprawy.”;

b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Sąd dyscyplinarny może orzec podanie treści orzeczenia do publicznej wiadomości w określony sposób, jeżeli uzna to za celowe ze względu na okoliczności sprawy, o ile nie narusza to interesu pokrzywdzonego.”;

18) w art. 82 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Karę pieniężną wymierza się w granicach od półtorakrotności do dwunastokrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w dacie popełnienia przewinienia dyscyplinarnego. Wpływy z kar pieniężnych okręgowa rada adwokacka przekazuje na cele adwokatury.”;

19) w art. 84 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W przypadku, gdy obwiniony popełnił dwa lub więcej przewinień dyscyplinarnych zanim zapadło pierwsze, choćby nieprawomocne orzeczenie co do któregośkolwiek z nich, wydaje się orzeczenie łączne, o ile orzeczone kary podlegają łączeniu według zasad przewidzianych w ust. 2.”;

20) art. 85 otrzymuje brzmienie:

„Art. 85. 1. Jeżeli przewinienie dyscyplinarne jest mniejszej wagi albo w świetle okoliczności sprawy będzie to wystarczającym środkiem dyscyplinującym adwokata lub aplikanta adwokackiego bez potrzeby wymierzenia kary dyscyplinarnej, dziekan okręgowej rady adwokackiej na wniosek rzecznika dyscyplinarnego może poprzestać na udzieleniu upomnienia dziekańskiego adwokatowi lub aplikantowi adwokackiemu. Rzecznik dyscyplinarny może wystąpić z wnioskiem po uprawomocnieniu się postanowienia o odmowie wszczęcia albo o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego.

2. Udzielając upomnienia dziekańskiego dziekan może jednocześnie zobowiązać adwokata lub aplikanta adwokackiego do przeproszenia pokrzywdzonego lub innego stosownego postępowania.

3. Adwokatowi lub aplikantowi adwokackiemu służy prawo odwołania od upomnienia dziekańskiego do właściwego sądu dyscyplinarnego w terminie 7 dni od udzielenia upomnienia.

4. Od postanowienia sądu dyscyplinarnego w sprawie odwołania, o którym mowa w ust. 3, nie przysługuje środek zaskarżenia.”;

21) po art. 86 dodaje się art. 86a w brzmieniu:

„Art. 86a. 1. Rzecznik dyscyplinarny prowadzi postępowanie z urzędu.

2. Rozstrzygnięcia organów prowadzących postępowanie dyscyplinarne opierają się na prawdziwych ustaleniach faktycznych. Dowody przeprowadza się na wniosek stron albo z urzędu.”;

22) uchyla się art. 87;

23) art. 88 otrzymuje brzmienie:

„Art. 88. 1. Nie można wszcząć postępowania dyscyplinarnego, jeżeli od czasu popełnienia przewinienia upłynęły trzy lata, a w przypadkach przewidzianych w art. 8 ust. 2 – rok.

2. W razie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przed upływem terminu, o którym mowa w ust. 1, karalność przewinienia dyscyplinarnego ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynęło pięć lat, a w przypadkach przewidzianych w art. 8 ust. 2 – trzy lata.

3. Jeżeli czyn zawiera znamiona przestępstwa, przedawnienie dyscyplinarne nie następuje wcześniej niż przedawnienie przewidziane w ustawie karnej.”;

24) art. 88a otrzymuje brzmienie:

„Art. 88a. 1. Orzeczenia i postanowienia kończące postępowanie dyscyplinarne z urzędu doręcza się wraz z uzasadnieniem stronom oraz Ministrowi Sprawiedliwości.

2. Uzasadnienia nie sporządza się z urzędu w sprawach, w których uwzględniono wniosek rzecznika dyscyplinarnego o wydanie orzeczenia i wymierzenie uzgodnionej z obwinionym kary dyscyplinarnej bez przeprowadzenia rozprawy oraz wniosek obwinionego o wydanie orzeczenia i wymierzenie mu określonej kary dyscyplinarnej, a także w sprawach, w których wymierzono karę upomnienia. Orzeczenie doręcza się z urzędu stronom oraz Ministrowi Sprawiedliwości.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 2, uzasadnienie sporządza się i doręcza na wniosek strony lub Ministra Sprawiedliwości, złożony w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia.

4. Od orzeczeń i postanowień kończących postępowanie dyscyplinarne odwołanie przysługuje stronom oraz Ministrowi Sprawiedliwości w terminie 14 dni od dnia doręczenia odpisu orzeczenia albo postanowienia wraz z uzasadnieniem oraz pouczeniem o terminie i sposobie wniesienia odwołania.”;

25) w art. 91:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Sąd dyscyplinarny izby adwokackiej rozpoznaje wszystkie sprawy jako sąd pierwszej instancji, z wyjątkiem spraw określonych w art. 85 ust. 3 oraz rozpoznawania odwołania od postanowienia rzecznika dyscyplinarnego o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego lub o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego.”,

b) po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:

„4a. Sędziów powołanych do orzekania w sprawie wyznacza prezes sądu dyscyplinarnego mając na uwadze zapewnienie rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki oraz równomierne obciążenie sprawami składów sądu.”;

26) w art. 93 ust. 1–3 otrzymują brzmienie:

„1. Stronami w dochodzeniu są obwiniony i pokrzywdzony, a w postępowaniu przed sądem dyscyplinarnym – oskarżyciel, obwiniony i pokrzywdzony.

2. Oskarżycielami w postępowaniu przed sądem dyscyplinarnym izby adwokackiej są rzecznik dyscyplinarny, a przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym – Rzecznik Dyscyplinarny Adwokatury, a także ich zastępcy, wykonujący czynności zlecone przez rzeczników.

3. Obwinionym jest adwokat lub aplikant adwokacki, co do którego wydano postanowienie o przedstawieniu zarzutów.”;

27) art. 93a otrzymuje brzmienie:

„Art. 93a. Rzecznik dyscyplinarny doręcza Ministrowi Sprawiedliwości odpisy postanowień o wszczęciu dochodzenia oraz informuje Ministra Sprawiedliwości o wniesieniu do sądu dyscyplinarnego wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego lub o skierowaniu wniosku do dziekana okręgowej rady adwokackiej w trybie art. 85.”;

28) po art. 93a dodaje się art. 93b w brzmieniu:

„Art. 93b. 1. W toku postępowania dyscyplinarnego, za zgodą adwokata lub aplikanta adwokackiego, pisma mogą być także doręczane za pośrednictwem telefaksu

lub poczty elektronicznej. W takim przypadku dowodem doręczenia jest potwierdzenie transmisji danych.

2. Niestawiennictwo obwinionego lub jego obrońcy na rozprawę, posiedzenie lub na wezwanie rzecznika dyscyplinarnego nie wstrzymuje rozpoznania sprawy lub przeprowadzenia czynności, chyba że należycie usprawiedliwią oni swoją nieobecność jednocześnie wnosząc o odroczenie lub przerwanie rozprawy lub posiedzenia, o nieprzeprowadzenie czynności przed rzecznikiem albo gdy sąd dyscyplinarny lub rzecznik dyscyplinarny z ważnych przyczyn uzna ich obecność za konieczną.

3. W przypadku nieusprawiedliwionego niestawiennictwa obwinionego odpis postanowienia o przedstawieniu zarzutów rzecznik dyscyplinarny doręcza mu na piśmie, co zastępuje ogłoszenie.

4. Orzeczenia wydanego pod nieobecność obwinionego lub jego obrońcy nie uważa się za zaoczne.

5. Należyte usprawiedliwienie niestawiennictwa obwinionego lub jego obrońcy na rozprawie lub na wezwanie rzecznika dyscyplinarnego wymaga wskazania i uprawdopodobnienia wyjątkowych przyczyn, zaś w przypadku choroby – przedstawienia zaświadczenia lekarskiego potwierdzającego niemożność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie organu prowadzącego postępowanie.”;

29) art. 94 otrzymuje brzmienie:

„Art. 94. Obwiniony ma prawo do ustanowienia obrońcy, którym może być adwokat lub radca prawny.”;

30) w art. 95j:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Postanowienie sądu dyscyplinarnego o tymczasowym zawieszeniu jest natychmiast wykonalne. Na postanowienie to przysługuje zażalenie.”,

b) dodaje się ust. 3 i 4 w brzmieniu:

„3. Tymczasowo zawieszony może w każdym czasie składać wniosek o uchylenie postanowienia o tymczasowym zawieszeniu. Na postanowienie w przedmiocie wniosku zażalenie przysługuje tylko wtedy, gdy wniosek został złożony po upływie co najmniej trzech miesięcy od dnia wydania postanowienia w przedmiocie tymczasowego zawieszenia.

4. Tymczasowe zawieszenie uchyla się niezwłocznie, jeżeli ustaną przyczyny, wskutek których zostało ono zastosowane, lub powstaną przyczyny uzasadniające jego uchylenie.”;

31) w art. 95l:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Koszty postępowania dyscyplinarnego mają charakter zryczałtowany.”,

b) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Wysokość zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego określa w drodze uchwały Naczelna Rada Adwokacka, mając na względzie przeciętne koszty postępowania.”;

32) w art. 95ł:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Sąd dyscyplinarny niezwłocznie przesyła odpis prawomocnego orzeczenia właściwej okręgowej radzie adwokackiej, Ministrowi Sprawiedliwości i Naczelnej Radzie Adwokackiej.”,

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a–1c w brzmieniu:

„1a. Wykonanie kar dyscyplinarnych należy do dziekana okręgowej rady adwokackiej.

1b. Prawomocne orzeczenie w zakresie kary pieniężnej oraz kosztów postępowania stanowi tytuł egzekucyjny w rozumieniu art. 777 Kodeksu postępowania cywilnego i po nadaniu mu klauzuli wykonalności przez sąd rejonowy właściwy ze względu na siedzibę sądu dyscyplinarnego, który wydał to orzeczenie, podlega wykonaniu w drodze egzekucji prowadzonej w trybie tej ustawy.

1c. W postępowaniu egzekucyjnym, o którym mowa w ust. 1a, czynności przewidziane dla wierzyciela podejmuje dziekan okręgowej rady adwokackiej tej izby, której ukarany był członkiem w dacie uprawomocnienia się rozstrzygnięcia w zakresie kary pieniężnej oraz kosztów postępowania dyscyplinarnego.”;

33) art. 95n otrzymuje brzmienie:

„Art. 95n. W sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania dyscyplinarnego stosuje się odpowiednio przepisy:

1) Kodeksu postępowania karnego;

2) rozdziałów I–III Kodeksu karnego.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 10, poz. 65, z późn. zm.²⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 8 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Radca prawny jest zobowiązany zawiadomić radę właściwej okręgowej izby radców prawnych o podjęciu wykonywania zawodu i formach jego wykonywania, o adresie i nazwie kancelarii lub spółki oraz podać adres dla doręczeń. Radca prawny ma obowiązek niezwłocznie zawiadamiać o każdej zmianie tych danych. Pisma w postępowaniach prowadzonych na podstawie ustawy wysyła się, ze skutkiem doręczenia, na adres dla doręczeń, o którym mowa w zdaniu pierwszym.”;

2) w art. 11 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Nadużycie tej wolności, stanowiące ściganą z oskarżenia prywatnego zniewagę lub zniesławienie strony, jej pełnomocnika lub obrońcy, kuratora, świadka, biegłego lub tłumacza, podlega ściganiu tylko w drodze dyscyplinarnej.”;

3) w art. 28 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Rada okręgowej izby radców prawnych podejmuje uchwałę w sprawie zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego w terminie 30 dni od powzięcia wiadomości o zaistnieniu zdarzenia, o którym mowa w ust. 1.”;

4) art. 29¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 29¹. Rada okręgowej izby radców prawnych podejmuje uchwałę w sprawie skreślenia z listy radców prawnych w terminie 30 dni od powzięcia wiadomości o zaistnieniu zdarzenia, o którym mowa w art. 29 pkt 1 i 3–5. Przepis art. 28 ust. 5–7 stosuje się odpowiednio.”;

5) po art. 29¹ dodaje się art. 29² w brzmieniu:

„Art. 29². Rada okręgowej izby radców prawnych może skreślić radcę prawnego z listy radców prawnych w związku z czynem popełnionym przed wpisem na listę, jeżeli czyn ten nie był znany radzie w chwili wpisu, a stanowiłby przeszkodę do wpisu.”;

6) w art. 30 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W przypadku gdy przeciwko radcy prawnemu toczy się postępowanie dyscyplinarne, do czasu zakończenia takiego postępowania można odmówić skreślenia

---

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 47, poz. 278, Nr 200, poz. 1326 i Nr 217, poz. 1429, z 2011 r. Nr 106, poz. 622 i Nr 142, poz. 830 oraz z 2013 r. poz. 829 i 1247.

z listy radców prawnych pomimo wniosku rady prawnej, o którym mowa w art. 29 pkt 1.”;

7) w art. 37:

a) w ust. 1:

– wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Aplikanta radcowskiego skreśla się z listy aplikantów radcowskich w wypadku.”;

– pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) o którym mowa w art. 29 pkt 1 i 3–5 oraz art. 29², stosowanych odpowiednio.”;

– po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:

„1a) o którym mowa w art. 29 pkt 6, stosowanym odpowiednio.”;

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Do skreślenia aplikanta radcowskiego z listy aplikantów radcowskich z przyczyn wskazanych w ust. 1 pkt 1 i 2–4 oraz ust. 2 stosuje się odpowiednio przepisy art. 31 ust. 1, 2 i 3.”;

8) w art. 42 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Organami samorządu są: Krajowy Zjazd Radców Prawnych, Krajowa Rada Radców Prawnych, Wyższa Komisja Rewizyjna, Wyższy Sąd Dyscyplinarny, Główny Rzecznik Dyscyplinarny, zgromadzenie okręgowej izby radców prawnych, rada okręgowej izby radców prawnych, okręgowa komisja rewizyjna, okręgowy sąd dyscyplinarny oraz rzecznik dyscyplinarny.”;

9) w art. 43:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Kadencja organów samorządu trwa cztery lata, jednakże organy są obowiązane działać do czasu ukonstytuowania się nowo wybranych organów.”;

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Tej samej funkcji w organach samorządu nie można sprawować dłużej niż przez dwie następujące po sobie kadencje; nie dotyczy to sprawowania funkcji członka Wyższego Sądu Dyscyplinarnego lub okręgowego sądu dyscyplinarnego, Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego i rzecznika dyscyplinarnego.”;

10) w art. 50 w ust. 4 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) wybór rzecznika dyscyplinarnego.”;

11) w art. 54 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Okręgowy sąd dyscyplinarny rozpatruje sprawy dyscyplinarne członków okręgowej izby radców prawnych wniesione przez rzecznika dyscyplinarnego oraz odwołania, o których mowa w art. 66 ust. 3.”;

12) po art. 54 dodaje się art. 54¹ w brzmieniu:

„Art. 54¹. 1. Do zakresu działania rzecznika dyscyplinarnego należą czynności w postępowaniu dyscyplinarnym, określone w ustawie i przepisach wydanych na jej podstawie.

2. Rzecznik dyscyplinarny może wykonywać czynności przy pomocy swoich zastępców.”;

13) w art. 57 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) wybór Krajowej Rady Radców Prawnych, Wyższej Komisji Rewizyjnej, Wyższego Sądu Dyscyplinarnego oraz Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego;”;

14) w art. 59 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych sprawuje czynności należące do zakresu działania Krajowej Rady Radców Prawnych, z wyjątkiem wymienionych w art. 60 pkt 4–5a oraz 8–11a.”;

15) w art. 60:

a) w pkt 8 w lit. e średnik zastępuje się przecinkiem i dodaje się lit. f w brzmieniu:

„f) dotyczących szczegółowych zasad wykonywania zawodu radcy prawnego;”;

b) po pkt 9 dodaje się pkt 9a i 9b w brzmieniu:

„9a) określanie zasad działania zastępców Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego i zastępców rzeczników dyscyplinarnych oraz trybu i sposobu ich wyboru;

9b) określanie wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego;”;

16) po art. 61 dodaje się art. 61¹ w brzmieniu:

„Art. 61¹. 1. Do zakresu działania Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego należą czynności w postępowaniu dyscyplinarnym, określone w ustawie i przepisach wydanych na jej podstawie.

2. Główny Rzecznik Dyscyplinarny może wykonywać czynności przy pomocy swoich zastępców.”;

17) w art. 64 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Radcowie prawni i aplikanci radcowscy podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za postępowanie sprzeczne z prawem, zasadami etyki lub godnością zawodu bądź za naruszenie swych obowiązków zawodowych.”;

18) w art. 65:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Karami dyscyplinarnymi są:

- 1) upomnienie;
- 2) nagana;
- 3) kara pieniężna;
- 4) zawieszenie prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego na czas od trzech miesięcy do pięciu lat, a w stosunku do aplikantów radcowskich – zawieszenie w prawach aplikanta na czas od jednego roku do trzech lat;
- 5) pozbawienie prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego, a w stosunku do aplikantów radcowskich – wydalenie z aplikacji.”,

b) ust. 2a otrzymuje brzmienie:

„2a. Obok kary nagany i kary pieniężnej można orzec dodatkowo zakaz wykonywania patronatu na czas od roku do pięciu lat.”,

c) po ust. 2b dodaje się ust. 2ba w brzmieniu:

„2ba. Karę pieniężną wymierza się w granicach od półtorakrotności do dwunastokrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w dacie popełnienia przewinienia dyscyplinarnego.”,

d) po ust. 2d dodaje się ust. 2e–2h w brzmieniu:

„2e. Obok kary dyscyplinarnej można orzec dodatkowo obowiązek przeproszenia pokrzywdzonego. Orzekając ten obowiązek sąd dyscyplinarny określa sposób jego wykonania, odpowiedni ze względu na okoliczności sprawy.

2f. Sąd dyscyplinarny może orzec podanie treści orzeczenia do publicznej wiadomości w określony sposób, jeżeli uzna to za celowe ze względu na okoliczności sprawy, o ile nie narusza to interesu pokrzywdzonego.

2g. Kara nagany oraz kara pieniężna pociąga za sobą utratę biernego prawa wyborczego do organu samorządu radców prawnych na czas trzech lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.

2h. Kara zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego pociąga za sobą utratę biernego i czynnego prawa wyborczego do organu

samorządu radców prawnych na czas sześciu lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.”;

19) po art. 65 dodaje się art. 65¹ i art. 65² w brzmieniu:

„Art. 65¹. 1. W razie jednoczesnego ukarania za kilka przewinień dyscyplinarnych, sąd dyscyplinarny wymierza karę za poszczególne przewinienia, a następnie karę łączną.

2. Przy orzekaniu kary łącznej stosuje się następujące zasady:

- 1) w razie orzeczenia kary upomnienia i nagany wymierza się łączną karę nagany;
- 2) kary upomnienia i nagany nie podlegają łączeniu z karą pieniężną;
- 3) przy karach pieniężnych łączna kara pieniężna nie może przekraczać sumy tych kar i nie może być niższa od najwyższej z orzeczonych kar pieniężnych;
- 4) kara zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego i kara zawieszenia w prawach aplikanta nie podlega łączeniu z karami upomnienia, nagany i karą pieniężną;
- 5) przy orzeczonych za kilka przewinień karach rodzajowo różnych i karze pozbawienia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego lub wydalenia z aplikacji wymierza się karę łączną pozbawienia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego lub wydalenia z aplikacji, a w przypadku orzeczonych równocześnie kar pieniężnych karę tę orzeka się na zasadach przewidzianych w pkt 3.

3. W przypadku, gdy obwiniony popełnił dwa lub więcej przewinień dyscyplinarnych zanim zapadło pierwsze, choćby nieprawomocne orzeczenie co do któregośkolwiek z nich, wydaje się orzeczenie łączne, o ile orzeczone kary podlegają łączeniu według zasad przewidzianych w ust. 2.

Art. 65². 1. Radca prawny lub aplikant radcowski, przeciwko któremu toczy się postępowanie dyscyplinarne lub karne, może być tymczasowo zawieszony w czynnościach zawodowych przez sąd dyscyplinarny w szczególnie uzasadnionych okolicznościach sprawy. Postanowienie o tym zawieszeniu wydaje sąd dyscyplinarny z urzędu bądź na wniosek stron.

2. Sąd dyscyplinarny orzeka o tymczasowym zawieszeniu w czynnościach zawodowych radcy prawnego lub aplikanta radcowskiego, w stosunku do którego w prowadzonym przeciwko niemu postępowaniu karnym zastosowano tymczasowe aresztowanie, w terminie 14 dni od daty powzięcia wiadomości o tymczasowym aresztowaniu. Jeżeli w stosunku do tymczasowo aresztowanego radcy prawnego lub

aplikanta radcowskiego nie wszczęto w chwili orzekania o tymczasowym aresztowaniu postępowania dyscyplinarnego albo brak jest wniosku o tymczasowe zawieszenie, sąd dyscyplinarny ogranicza tymczasowe zawieszenie do czasu trwania tymczasowego aresztowania.

3. Postanowienie sądu dyscyplinarnego o tymczasowym zawieszeniu jest natychmiast wykonalne. Na postanowienie to przysługuje zażalenie.

4. Tymczasowo zawieszony może w każdym czasie składać wniosek o uchylenie postanowienia o tymczasowym zawieszeniu. Na postanowienie w przedmiocie wniosku zażalenie przysługuje tylko wtedy, gdy wniosek został złożony po upływie co najmniej trzech miesięcy od dnia wydania postanowienia w przedmiocie tymczasowego zawieszenia.

5. Tymczasowe zawieszenie uchyla się niezwłocznie, jeżeli ustaną przyczyny, wskutek których zostało ono zastosowane, lub powstaną przyczyny uzasadniające jego uchylenie.”;

20) art. 66 otrzymuje brzmienie:

„Art. 66. 1. Jeżeli przewinienie dyscyplinarne jest mniejszej wagi albo w świetle okoliczności sprawy będzie to wystarczającym środkiem dyscyplinującym radcę prawnego lub aplikanta radcowskiego bez potrzeby wymierzenia kary dyscyplinarnej, dziekan rady okręgowej izby radców prawnych na wniosek rzecznika dyscyplinarnego może poprzestać na udzieleniu ostrzeżenia radcy prawnemu lub aplikantowi radcowskiemu. Rzecznik dyscyplinarny może wystąpić z wnioskiem po uprawomocnieniu się postanowienia o odmowie wszczęcia albo o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego.

2. Udzielając ostrzeżenia dziekan może jednocześnie zobowiązać radcę prawnego lub aplikanta radcowskiego do przeproszenia pokrzywdzonego lub innego stosownego postępowania.

3. Radcy prawnemu lub aplikantowi radcowskiemu służy prawo odwołania od ostrzeżenia do właściwego sądu dyscyplinarnego w terminie 7 dni od udzielenia ostrzeżenia.

4. Od postanowienia sądu dyscyplinarnego w sprawie odwołania, o którym mowa w ust. 3, nie przysługuje środek zaskarżenia.”;

21) art. 67¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 67¹. 1. Rzecznik dyscyplinarny prowadzi postępowanie z urzędu.

2. Rozstrzygnięcia organów prowadzących postępowanie dyscyplinarne opierają się na prawdziwych ustaleniach faktycznych. Dowody przeprowadza się na wniosek stron albo z urzędu.”;

22) po art. 67¹ dodaje się art. 67² w brzmieniu:

„Art. 67². Postępowanie dyscyplinarne obejmuje:

- 1) dochodzenie;
- 2) postępowanie przed sądem dyscyplinarnym;
- 3) postępowanie wykonawcze.”;

23) art. 68 otrzymuje brzmienie:

„Art. 68. 1. Stronami w dochodzeniu są obwiniony i pokrzywdzony, a w postępowaniu przed sądem dyscyplinarnym – oskarżyciel, obwiniony i pokrzywdzony.

2. Oskarżycielami w postępowaniu przed okręgowym sądem dyscyplinarnym są rzecznik dyscyplinarne, a przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym – Główny Rzecznik Dyscyplinarne, a także ich zastępcy, wykonujący czynności zlecone przez rzeczników.

3. Obwinionym jest radca prawny lub aplikant radcowski, co do którego wydano postanowienie o przedstawieniu zarzutów.

4. Obwiniony może mieć obrońcę. Obrońcą może być radca prawny lub adwokat.

5. Pokrzywdzonym jest osoba, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone postępowaniem radcy prawnego lub aplikanta radcowskiego określonym w art. 64.”;

24) w art. 68¹ ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Postępowanie przed sądem dyscyplinarnym wszczyna wniosek o ukaranie złożony odpowiednio przez Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego, rzecznika dyscyplinarnego lub ich zastępców.”;

25) art. 68² otrzymuje brzmienie:

„Art. 68². Rzecznik dyscyplinarne doręcza Ministrowi Sprawiedliwości odpisy postanowień o wszczęciu dochodzenia oraz informuje Ministra Sprawiedliwości o wniesieniu do sądu dyscyplinarnego wniosku o ukaranie lub o skierowaniu wniosku do dziekana rady okręgowej izby radców prawnych w trybie art. 66.”;

26) po art. 68² dodaje się art. 68³ i art. 68⁴ w brzmieniu:

„Art. 68³. 1. W toku postępowania dyscyplinarnego, za zgodą radcy prawnego lub aplikanta radcowskiego, pisma mogą być także doręczane za pośrednictwem telefaksu

lub poczty elektronicznej. W takim przypadku dowodem doręczenia jest potwierdzenie transmisji danych.

2. Niestawiennictwo obwinionego lub jego obrońcy na rozprawę, posiedzenie lub na wezwanie rzecznika dyscyplinarnego nie wstrzymuje rozpoznania sprawy lub przeprowadzenia czynności, chyba że należycie usprawiedliwią oni swoją nieobecność jednocześnie wnosząc o odroczenie lub przerwanie rozprawy lub posiedzenia, o nieprzeprowadzenie czynności przed rzecznikiem albo gdy sąd dyscyplinarny lub rzecznik dyscyplinarny z ważnych przyczyn uzna ich obecność za konieczną.

3. W przypadku nieusprawiedliwionego niestawiennictwa obwinionego odpis postanowienia o przedstawieniu zarzutów rzecznik dyscyplinarny doręcza mu na piśmie, co zastępuje ogłoszenie.

4. Orzeczenia wydanego pod nieobecność obwinionego lub jego obrońcy nie uważa się za zaoczne.

5. Należyte usprawiedliwienie niestawiennictwa obwinionego lub jego obrońcy na rozprawie lub na wezwanie rzecznika dyscyplinarnego wymaga wskazania i uprawdopodobnienia wyjątkowych przyczyn, zaś w przypadku choroby – przedstawienia zaświadczenia lekarskiego potwierdzającego niemożność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie organu prowadzącego postępowanie.

Art. 68⁴. 1. Karę za nieusprawiedliwione niestawiennictwo, za odmowę zeznań lub przyrzeczenia, nakłada na świadka lub biegłego – na wniosek sądu dyscyplinarnego lub rzecznika dyscyplinarnego – sąd rejonowy właściwy według miejsca zamieszkania świadka lub biegłego. Świadek lub biegły nie podlega karze, jeżeli nie był uprzedzony o skutkach niestawiennictwa, odmowy złożenia zeznań lub przyrzeczenia.

2. Przymusowe sprowadzenie świadka zarządza – na wniosek sądu dyscyplinarnego lub rzecznika dyscyplinarnego – właściwy sąd rejonowy.”;

27) uchyla się art. 69;

28) art. 70 otrzymuje brzmienie:

„Art. 70. 1. Nie można wszcząć postępowania dyscyplinarnego, jeżeli od czasu popełnienia przewinienia upłynęły trzy lata, a w przypadkach przewidzianych w art. 11 ust. 2 – rok.

2. W razie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przed upływem terminu, o którym mowa w ust. 1, karalność przewinienia dyscyplinarnego ustaje, jeżeli od czasu

jego popełnienia upłynęło pięć lat, a w przypadkach przewidzianych w art. 11 ust. 2 – trzy lata.

3. Jeżeli czyn zawiera znamiona przestępstwa, przedawnienie dyscyplinarne nie następuje wcześniej niż przedawnienie przewidziane w ustawie karnej.”;

29) art. 70¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 70¹. 1. Sąd dyscyplinarny orzeka w składzie trzyosobowym.

2. Sędziów powołanych do orzekania w sprawie wyznacza przewodniczący sądu dyscyplinarnego mając na uwadze zapewnienie rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki oraz równomierne obciążenie sprawami składów sądu.”;

30) w art. 70² po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Okręgowy sąd dyscyplinarny rozpoznaje wszystkie sprawy jako sąd pierwszej instancji, z wyjątkiem spraw określonych w art. 66 ust. 3 oraz rozpoznawania odwołania od postanowienia rzecznika dyscyplinarnego o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego lub o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego.”;

31) art. 70⁴ otrzymuje brzmienie:

„Art. 70⁴. 1. Orzeczenia i postanowienia kończące postępowanie dyscyplinarne z urzędu doręcza się wraz z uzasadnieniem stronom oraz Ministrowi Sprawiedliwości.

2. Uzasadnienia nie sporządza się z urzędu w sprawach, w których uwzględniono wnioski rzecznika dyscyplinarnego o wydanie orzeczenia i wymierzenie uzgodnionej z obwinionym kary dyscyplinarnej bez przeprowadzenia rozprawy oraz wnioski obwinionego o wydanie orzeczenia i wymierzenie mu określonej kary dyscyplinarnej, a także w sprawach, w których wymierzono karę upomnienia. Orzeczenie doręcza się z urzędu stronom oraz Ministrowi Sprawiedliwości.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 2, uzasadnienie sporządza się i doręcza na wniosek strony lub Ministra Sprawiedliwości, złożony w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia.

4. Od orzeczeń i postanowień kończących postępowanie dyscyplinarne odwołanie przysługuje stronom oraz Ministrowi Sprawiedliwości w terminie 14 dni od dnia doręczenia odpisu orzeczenia albo postanowienia wraz z uzasadnieniem oraz pouczeniem o terminie i sposobie wniesienia odwołania.”;

32) w art. 70⁶:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Koszty postępowania dyscyplinarnego mają charakter zryczałtowany.”;

b) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Wysokość zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego określa w drodze uchwały Krajowa Rada Radców Prawnych, mając na względzie przeciętne koszty postępowania.”;

33) w art. 71:

a) ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Sąd dyscyplinarny niezwłocznie przesyła odpis prawomocnego orzeczenia właściwej radzie okręgowej izby radców prawnych, Ministrowi Sprawiedliwości i Krajowej Radzie Radców Prawnych.

2. Wykonanie kar dyscyplinarnych należy do dziekana rady okręgowej izby radców prawnych.”,

b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a i 2b w brzmieniu:

„2a. Prawomocne orzeczenie w zakresie kary pieniężnej oraz kosztów postępowania stanowi tytuł egzekucyjny w rozumieniu art. 777 Kodeksu postępowania cywilnego i po nadaniu mu klauzuli wykonalności przez sąd rejonowy właściwy ze względu na siedzibę sądu dyscyplinarnego, który wydał to orzeczenie, podlega wykonaniu w drodze egzekucji prowadzonej w trybie tej ustawy.

2b. W postępowaniu egzekucyjnym, o którym mowa w ust. 2a, czynności przewidziane dla wierzyciela podejmuje dziekan rady okręgowej izby radców prawnych tej izby, której ukarany był członkiem w dacie uprawomocnienia się rozstrzygnięcia w zakresie kary pieniężnej oraz kosztów postępowania dyscyplinarnego.”,

c) w ust. 4 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„O karach, o których mowa w art. 65 ust. 1 pkt 4 i 5, zawiadamia się:”,

d) w ust. 5 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) trzech lat od uprawomocnienia się orzeczenia dyscyplinarnego orzekającego karę upomnienia, karę nagany lub karę pieniężną;”;

34) art. 74¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 74¹. W sprawach nieuregulowanych w ustawie do postępowania dyscyplinarnego stosuje się odpowiednio przepisy:

1) Kodeksu postępowania karnego;

2) rozdziałów I–III Kodeksu karnego.”.

Art. 3. Do organów adwokatury, organów izb adwokackich i zespołów adwokackich, oraz organów samorządu radców prawnych, których kadencja trwa w dniu wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe do momentu zakończenia kadencji.

Art. 4. Do rzecznika dyscyplinarnego Naczelnej Rady Adwokackiej, Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego, rzeczników dyscyplinarnych oraz ich zastępców, pełniących swoje funkcje w dniu wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe do momentu zakończenia trwających w tym dniu kadencji organów adwokatury, organów izb adwokackich oraz organów samorządu radców prawnych, które ich wybrały lub wyznaczyły.

Art. 5. Do postępowań dyscyplinarnych wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy i do tego czasu niezakończonych, stosuje się do ich zakończenia w danej instancji przepisy dotychczasowe.

Art. 6. Czynności procesowe dokonane przed wejściem w życie ustawy są skuteczne, jeżeli ich dokonano z zachowaniem przepisów dotychczasowych.

Art. 7. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Wyjaśnienie potrzeby i celu ustawy

Status prawny adwokatów i radców prawnych regulują: ustawa z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2009 r. Nr 146, poz. 1188, z późn. zm.) oraz ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 10, poz. 65, z późn. zm.). Nie ulega wątpliwości, że jednym z istotnych elementów tego statusu jest instytucja odpowiedzialności dyscyplinarnej, której egzekwowanie pozostawione zostało w gestii samorządów zawodowych skupiających ogół adwokatów i aplikantów adwokackich oraz radców prawnych i aplikantów radcowskich. Rozwiązanie to stanowi konsekwencję powierzenia wymienionym samorządom pieczy nad należytym wykonywaniem zawodu adwokata lub radcy prawnego w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony (art. 17 ust. 1 Konstytucji). W konsekwencji zatem samorzady zawodowe adwokatury oraz radców prawnych wyposażone zostały w niezbędne kompetencje i uprawnienia, a realizacji zadań na tym polu służy nade wszystko odrębne, samorządowe sądownictwo dyscyplinarne.

Niemniej podkreślenia wymaga to, że prawidłowe i efektywne wywiązywanie się przez organy obu samorządów z poruczonej im roli w znacznej mierze uzależnione jest także od istnienia sprawnych procedur dyscyplinarnych. Innym czynnikiem, który w praktyce może sprzyjać rzeczywistemu i skutecznemu sprawowaniu pieczy nad wykonywaniem zawodów adwokata oraz radcy prawnego, jest silna pozycja tych organów, do których obowiązków należy prowadzenie postępowania dyscyplinarnego. Osiągnięcie tych właśnie celów ma być możliwe za sprawą przygotowanego projektu ustawy.

W ocenie Senatu, równie pilnym, o ile nie pierwszoplanowym, zadaniem w dzisiejszych realiach jest dostosowanie organizacji oraz funkcjonowania samorządów zawodowych w omawianym zakresie do zmian, jakie w ostatnich latach zaszły w liczebności ich członków. Trzeba bowiem mieć na względzie, że otwarcie zawodów prawniczych spowodowało blisko dwukrotny wzrost (od 2007 r. do chwili obecnej) liczby adwokatów wykonujących zawód (6.721 na koniec 2007 r. i 10.585 na koniec 2012 r.) Natomiast liczba osób wykonujących zawód radcy prawnego w porównywalnym okresie wzrosła niemal o połowę (z 18.953 do 27.054), co przy ogólnej liczbie członków samorządu radcowskiego może być uznane za znaczące zjawisko. Nie da się ukryć, że opisywane zmiany musiały znaleźć odzwierciedlenie we wzroście liczby prowadzonych postępowań dyscyplinarnych. To z kolei doprowadziło do

ogólnego wydłużenia (czy wręcz przewlekłości) poszczególnych postępowań, a w efekcie – do niewydolności całego systemu.

Stąd też zasadne zdają się być głosy krytyczne, akcentujące wady obowiązującego modelu i wskazujące na konieczność nowelizacji przepisów regulujących odpowiedzialność dyscyplinarną. Warto ponadto podnieść, że jedynie sprawne sądownictwo dyscyplinarne może stanowić argument przeciwko dość rozpowszechnionym opiniom, iż organy dyscyplinarne, jako wyłonione ze środowiska, które podlega ich jurysdykcji, nie są w pełni obiektywne, a swymi działaniami, uznawanymi niejednokrotnie za zbyt opieszale, przyczyniają się do unikania przez obwinionych jakiegokolwiek odpowiedzialności. Możliwie szybkie i zarazem rzetelne wyjaśnianie zarzutów związanych z deliktami dyscyplinarnymi musi więc być swego rodzaju remedium na nie najlepszy społeczny odbiór sposobu, w jaki samorządy zawodowe wywiązują się z zadań określonych tak na poziomie ustawy zasadniczej, jak i powołanych na wstępie aktów normatywnych.

2. Przedstawienie rzeczywistego stanu w dziedzinie, która ma zostać uregulowana

Zmieniane ustawy poddają członków samorządów adwokackiego oraz radcowskiego odpowiedzialności dyscyplinarnej za zawinione, nienależyte wykonywanie zawodu, za czyny sprzeczne ze ślubowaniem lub zasadami etyki bądź też za niedopełnienie obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone czynnościami mieszczącymi się w pojęciu wykonywania zawodu.

Rozpoznawanie spraw dyscyplinarnych powierzone zostało sądom dyscyplinarnym, które są organami – odpowiednio – adwokatury i poszczególnych izb adwokackich oraz samorządu radcowskiego. Natomiast stronami w postępowaniu dyscyplinarnym są oskarżyciel, obwiniony i pokrzywdzony. Oskarżycielem jest rzecznik dyscyplinarny. Obecnie funkcję tę pełnią: członek Naczelnej Rady Adwokackiej i dodatkowo w każdej z izb adwokackich – członek okręgowej rady adwokackiej. Podobnie rzecz ma się w świetle przepisów ustawy o radcach prawnych. Na poziomie kraju powoływany jest Główny Rzecznik Dyscyplinarny, a ponadto każda z okręgowych izb radców prawnych ma swojego rzecznika dyscyplinarnego. Obwinionym może być zarówno adwokat, radca prawny, jak i aplikant adwokacki tudzież radcowski, przeciwko któremu toczy się postępowanie dyscyplinarne. Pokrzywdzonym zaś będzie osoba, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone postępowaniem adwokata, radcy prawnego, aplikanta adwokackiego lub aplikanta radcowskiego.

Szczególną pozycję w postępowaniu dyscyplinarnym obie ustawy gwarantują Ministrowi Sprawiedliwości, który z racji sprawowanego nadzoru nad samorządami zawodowymi, może wnosić odwołania od rozstrzygnięć organów prowadzących postępowanie dyscyplinarne. Ministrowi przysługuje także prawo wglądu w akta postępowania dyscyplinarnego. Może on też polecić wszczęcie postępowania dyscyplinarnego.

Postępowanie dyscyplinarne obejmuje trzy fazy (dochodzenie, postępowanie przed sądem dyscyplinarnym oraz postępowanie wykonawcze). Toczy się ono niezależnie od ew. postępowania karnego. Aczkolwiek zaznaczyć należy, że postępowania dyscyplinarnego nie można wszcząć, jeżeli od chwili popełnienia przewinienia upłynęły trzy lata, a w wypadkach, gdy obwinionemu zarzuca się niedopełnienie obowiązku ubezpieczenia – sześć miesięcy. Tylko wtedy, gdy czyn zawiera znamiona przestępstwa, przedawnienie dyscyplinarne nie następuje wcześniej niż przedawnienie karne. I mimo że przedawnienie dyscyplinarne przerywa każda czynność organu powołanego do ścigania przewinienia, to ostatecznie karalność przewinienia dyscyplinarnego ustaje, jeżeli od czasu popełnienia upłynęło pięć lat, a w sprawach związanych z brakiem wymaganego ubezpieczenia – dwa lata.

Jak już zaznaczono wcześniej, regulacje te poddawane są publicznej krytyce przede wszystkim z powodu coraz częściej obserwowanej przewlekłości postępowań prowadzącej do przedawnień. Zdarza się, że sprawca przewinienia dyscyplinarnego nie może być ukarany, bo zanim dojdzie do prawomocnego rozstrzygnięcia o jego odpowiedzialności wskazane terminy przedawnienia mijają. Tyle że przedawnianie się spraw nie jest skutkiem wyłącznie krótkich terminów przedawnienia, lecz również procedury, którą stosują sądy dyscyplinarne. Podnosi się przy tym, że w toczących się postępowaniach występuje niemożność skutecznego doręczenia zawiadomień o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego oraz pism procesowych w jego toku będąca wynikiem obstrukcji procesowej obwinionego. Nie bez znaczenia jest także zasygnalizowany wyżej wzrost liczby postępowań dyscyplinarnych, który musi być postrzegany jako proste następstwo wyraźnego wzrostu liczby członków obu samorządów. Wypada nadmienić, że w przypadku adwokatów i aplikantów adwokackich odnotowano blisko czterokrotny wzrost prowadzonych postępowań dyscyplinarnych: z 288 na koniec 2007 r. do 1.143 na koniec 2012 r. Odpowiednio w odniesieniu do radców prawnych oraz aplikantów radcowskich rok 2007 r. zamknął się liczbą 527 postępowań dyscyplinarnych, natomiast do końca 2012 r. nastąpił w tym zakresie ponad trzykrotny wzrost (1.674).

Powyższe uzasadnia reakcję ustawodawcy tak co do rozwiązań ustrojowych, jak i odnośnie do konkretnych regulacji dotyczących zasad postępowania stosowanych przez sądy dyscyplinarne.

3. Wykazanie różnic pomiędzy dotychczasowym a przewidywanym stanem prawnym

Przewiduje się, że pożądane usprawnienie postępowania dyscyplinarnego zostanie osiągnięte, z jednej strony, przez wprowadzenie zmian o charakterze ustrojowym, z drugiej zaś – w następstwie nowelizacji przepisów proceduralnych.

Do projektowanych zmian o charakterze ustrojowym zaliczyć trzeba m.in.:

- 1) nadanie rzecznikom dyscyplinarnym, Rzecznikowi Dyscyplinarnemu Adwokatury oraz Głównemu Rzecznikowi Dyscyplinarnemu statusu organów, co powinno przyczynić się do umocnienia gwarancji obiektywizmu podejmowanych przez nich działań (art. 1 pkt 2 i 12 oraz art. 2 pkt 8);
- 2) określenie zadań poszczególnych rzeczników dyscyplinarnych na poziomie ustawowym (art. 1 pkt 6 i 12 oraz art. 2 pkt 12 i 16);
- 3) przesądzenie roli zastępców rzeczników dyscyplinarnych, w tym w zakresie przekazania Naczelnej Radzie Adwokackiej oraz Krajowej Radzie Radców Prawnych kompetencji do określania zasad ich działania oraz trybu i sposobu ich wyboru (art. 1 pkt 6 i 9 oraz art. 2 pkt 12 i 15 lit. b);
- 4) wydłużenie kadencji organów adwokatury, organów izb adwokackich oraz zespołów adwokackich oraz organów samorządu radców prawnych z 3 do 4 lat, co wpłynie pozytywnie na stabilność ich funkcjonowania, w tym również w aspekcie prowadzenia postępowań dyscyplinarnych (art. 1 pkt 1 oraz art. 2 pkt 9 lit. a); za konsekwencję tej zmiany uznać należy dookreślenie, że Krajowy Zjazd Adwokatury odbywa się co 4 lata (art. 1 pkt 7).

Z kolei spośród proponowanych zmian zmierzających do usprawnienia postępowania dyscyplinarnego w aspekcie proceduralnym na uwagę zasługują w szczególności:

- 1) usprawnienie doręczania korespondencji w toku postępowania dyscyplinarnego, w tym wprowadzenie tzw. doręczenia zastępczego (art. 1 pkt 12 oraz art. 2 pkt 1);
- 2) wydłużenie terminów przedawnienia deliktów dyscyplinarnych (art. 1 pkt 20 oraz art. 2 pkt 25);

- 3) wyartykułowanie zasady prawdy materialnej oraz zasady inkwizycyjności postępowania dyscyplinarnego (art. 1 pkt 18 oraz art. 2 pkt 18);
- 4) modyfikację zasad sporządzania i doręczania uzasadnień orzeczeń i postanowień kończących postępowanie dyscyplinarne polegającą na tym, że w sprawach w których uwzględniono wniosek rzecznika dyscyplinarnego o wydanie orzeczenia i wymierzenie uzgodnionej z obwinionym kary dyscyplinarnej bez przeprowadzenia rozprawy oraz wniosek obwinionego o wydanie orzeczenia i wymierzenie mu określonej kary dyscyplinarnej, a także w sprawach, w których wymierzono karę upomnienia uzasadnienie nie będzie sporządzane z urzędu lecz na wniosek strony lub Ministra Sprawiedliwości złożony w terminie 14 dni od dnia doręczenia (art. 1 pkt 21 oraz art. 2 pkt 28);
- 5) uregulowanie możliwości prowadzenia postępowania w przypadku nieusprawiedliwionego niestawiennictwa obwinionego (art. 1 pkt 25 oraz art. 2 pkt 23);
- 6) przesądzenie, że prawomocne orzeczenie w zakresie kary pieniężnej oraz kosztów postępowania stanowi tytuł egzekucyjny w rozumieniu art. 777 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego i po nadaniu mu klauzuli wykonalności przez sąd rejonowy właściwy ze względu na siedzibę sądu dyscyplinarnego, który wydał to orzeczenie, podlega wykonaniu w drodze egzekucji prowadzonej w trybie tej ustawy; czynności przewidziane dla wierzyciela podejmować będzie dziekan okręgowej rady adwokackiej lub dziekan rady okręgowej izby radców prawnych tej izby, której ukarany był członkiem w dacie uprawomocnienia się rozstrzygnięcia w zakresie kary pieniężnej oraz kosztów postępowania dyscyplinarnego (art. 1 pkt 32 lit. b oraz art. 2 pkt 33 lit. b).

Projekt wskazuje też wprost, że wykonywanie orzeczeń dyscyplinarnych należy do dziekanów odpowiednio – okręgowych rad adwokackich oraz rad okręgowych izb radców prawnych, a zarazem przewiduje wyłączenie kompetencji wymienionych rad w zakresie podejmowania uchwał o skreśleniu z listy adwokatów oraz listy radców prawnych, jak również uchwał w przedmiocie zawieszenia, jeżeli skreślenie czy zawieszenie wiąże się z rozstrzygnięciem sądu dyscyplinarnego (art. 1 pkt 14 i 32 oraz art. 2 pkt 4 i 33 lit. a). Analogiczne rozwiązania znajdą zastosowanie w odniesieniu do aplikantów adwokackich oraz aplikantów radcowskich (art. 1 pkt 15 oraz art. 2 pkt 7). W ten sposób wyeliminowany zostanie problem kwestionowania przez osoby ukarane prawomocnym orzeczeniem sądu dyscyplinarnego uchwał dotyczących skreślenia lub zawieszenia na ścieżce administracyjnej i sądownoadministracyjnej. W praktyce przyspieszy to istotnie wykonanie najsurowszych kar dyscyplinarnych.

Ponadto w projekcie proponuje się wprowadzenie szeregu zmian ukierunkowanych na ujednoczenie postępowania dyscyplinarnego adwokatów oraz radców prawnych. Unifikacji zostaną poddane przykładowo:

- 1) przesłanki odpowiedzialności dyscyplinarnej (art. 1 pkt 16 oraz art. 2 pkt 17);
- 2) katalogi kar dyscyplinarnych (art. 2 pkt 18 lit. a);
- 3) regulacje dotyczące kary łącznej i orzeczenia łącznego (art. 1 pkt 19 oraz art. 2 pkt 19);
- 4) unormowania odnoszące się do instytucji tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych (art. 1 pkt 30 oraz art. 2 pkt 19);
- 5) postanowienia, których przedmiotem są koszty postępowania dyscyplinarnego (art. 1 pkt 31 oraz art. 2 pkt 32).

Projekt obejmuje również przepisy o charakterze przejściowym (art. 3–6). Przesądzają one, że organy samorządów, powołane na podstawie przepisów dotychczasowych, działać będą zgodnie z tymi przepisami do zakończenia ich kadencji. To samo odnosi się do rzeczników dyscyplinarnych oraz ich zastępców. Poza tym wspomniane regulacje przejściowe przewidują, że w przypadku postępowań dyscyplinarnych w toku, zastosowanie nadal – aczkolwiek tylko do zakończenia sprawy w danej instancji – znajdować będą stosowne przepisy w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie ustawy, a czynności procesowe dokonane z zachowaniem przepisów dotychczasowych będą w pełni skuteczne.

Proponuje się, aby projektowana ustawa weszła w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia (art. 7).

4. Skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne projektowanej ustawy

Skutkiem planowanej nowelizacji będzie usprawnienie i przyspieszenie postępowań dyscyplinarnych, co może przyczynić się do polepszenia efektywności w zakresie realizacji przez samorzady zawodowe adwokatów oraz radców prawnych powierzonego im zadania w postaci pieczy nad należytym wykonywaniem zawodu adwokata i radcy prawnego (art. 17 ust. 1 Konstytucji RP). To zaś może przełożyć się na poprawę wizerunku obu samorządów i wzrost zaufania społecznego do ich przedstawicieli. Ubocznym skutkiem może być także podniesienie się poziomu obsługi prawnej, co z kolei leży niewątpliwie w interesie szeroko pojętego wymiaru sprawiedliwości.

Projektowana ustawa nie będzie rodzić skutków finansowych dla budżetu państwa oraz budżetów jednostek samorządu terytorialnego. Nie wpłynie też na konkurencyjność gospodarki i funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Ustawa nie będzie wymagała również wydania aktów wykonawczych.

5. Konsultacje

Projekt został przesłany do zaopiniowania następującym podmiotom: Ministrowi Sprawiedliwości, Naczelnej Radzie Adwokackiej, Krajowej Radzie Radców Prawnych, Sądowi Najwyższemu, Krajowej Radzie Sądownictwa, Prokuratorowi Generalnemu oraz Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka.

Minister Sprawiedliwości i Prokurator Generalny z aprobatą wypowiedzieli się o przedmiotowej inicjatywie, przy czym ten pierwszy zasugerował rozważenie przyznania pokrzywdzonemu prawa do wniesienia zażalenia na upomnienie dziekańskie bądź ostrzeżenie udzielone za przewinienie mniejszej wagi, w takim zakresie w jakim zastosowanie tych instytucji może być połączone ze zobowiązaniem adwokata lub aplikanta adwokackiego albo radcy prawnego lub aplikanta radcowskiego do przeproszenia pokrzywdzonego bądź też innego stosownego postępowania.

Pozytywne opinie o całokształcie projektowanych zamian przedstawiły także Naczelna Rada Adwokacka, Krajowa Rada Radców Prawnych oraz Krajowa Rada Sądownictwa. Naczelna Rada Adwokacka zwróciła dodatkowo uwagę na konieczność nowelizacji art. 55 ust. 1, pozostawienia jej kompetencji w zakresie uchwalania regulaminów dotyczących zasad działania rzeczników dyscyplinarnych, jak również wyraźnego przesądzenia w przepisie przejściowym (art. 5), że do przedawnienia przewinień dyscyplinarnych polegających na nadużyciu wolności słowa stosuje się – co do zasady – ustawę nową. Z kolei Krajowa Rada Radców Prawnych wniosła o uzupełnienie projektu o rozwiązania, które wykluczą możliwość kwestionowania w trybie postępowania administracyjnego i sądowniczo-administracyjnego decyzji o zawieszeniu lub skreśleniu z listy radców prawnych tudzież aplikantów radcowskich w sytuacji, gdy tego typu decyzje stanowią konsekwencję ukarania dyscyplinarnego.

Sąd Najwyższy poinformował, iż nie zgłasza uwag do projektowanej ustawy, natomiast Helsińska Fundacja Praw Człowieka, oceniając przedłożenie jako celowe i czyniące zadość niektórym postulatom wysuwany w trakcie współorganizowanej przez Fundację konferencji poświęconej postępowaniom dyscyplinarnym w wolnych zawodach, zaakcentowała potrzebę

pełnej profesjonalizacji funkcji rzeczników dyscyplinarnych, a poza tym wyraziła przekonanie o konieczności objęcia nowelizacją także przepisów regulujących tzw. skargę na przewlekłość, ażeby skarga taka przysługiwała również w postępowaniach dyscyplinarnych prowadzonych na gruncie ustawy – Prawo o adwokaturze oraz ustawy o radcach prawnych. Fundacja zgłosiła też propozycję poprawki o charakterze redakcyjnym.

Ponadto indywidualną opinię kwestionującą proponowane rozwiązania nadesłał adwokat z Izby Adwokackiej w Białymstoku.

Pierwsze czytanie projektu odbyło się na wspólnym posiedzeniu Komisji Ustawodawczej oraz Komisji Praw Człowieka, Praworządności i Petycji w dniu 8 kwietnia 2014 r. Komisje wprowadziły do projektu poprawki odpowiadające sugestiom zawartym w stanowisku Krajowej Rady Radców Prawnych (z uwzględnieniem analogicznych zmian w art. 1). Spośród propozycji zgłoszonych przez Naczelną Radę Adwokacką dwie uzyskały poparcie senatorów, zaś poprawkę dotyczącą art. 5 uznano za zbędną. Pozostałe postulaty przedstawione w opiniach pisemnych nie zostały zgłoszone w formie wniosków legislacyjnych.

6. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Przedmiot projektowanej ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Warszawa, 14 maja 2014 r.

BAS-WAPEiM-946/14

Pani Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

**Opinia prawna w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej
senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze oraz
ustawy o radcach prawnych
(przedstawiciel wnioskodawcy: senator Piotr Benedykt Zientarski)**

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2012 r. poz. 32, ze zmianami) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt ustawy zmierza do znowelizowania dwóch ustaw: z 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2009 r. Nr 146, poz. 1188, ze zmianami; dalej: prawo o adwokaturze) i z 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2009 r. Nr. 10, poz. 65, ze zmianami; dalej: ustawa o radcach prawnych).

Nowelizacja prawa o adwokaturze ma dotyczyć przede wszystkim zagadnień organizacji samorządu adwokackiego, takich jak wydłużenie kadencji organów, nadanie statusu organów rzecznikom dyscyplinarnym i określenie zakresu ich działania a także kompetencji właściwych organów w zakresie wyboru rzeczników dyscyplinarnych, uchwalania regulaminów ich działania oraz ustalania liczebności członków sądów dyscyplinarnych. Ponadto projekt ustawy zmierza do wprowadzenia zmian dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej i przebiegu postępowania dyscyplinarnego. Nowelizacja przewiduje również, że informując o siedzibie zawodowej adwokat ma być zobowiązany do wskazania adresu i nazwy kancelarii adwokackiej, zespołu adwokackiego lub spółki oraz adresu do doręczeń, a ponadto do powiadamiania okręgowej rady adwokackiej o każdorazowej zmianie tych danych. Zgodnie z projektem, pisma w postępowaniach prowadzonych na podstawie prawa o adwokaturze wysyłane na adres do doręczeń mają być uznawane za doręczone.

Zmiany w ustawie o radcach prawnych mają podobny zakres i dotyczą reguł organizacyjnych samorządu radcowskiego (kadencja, kompetencje), a zwłaszcza zasad wyboru, statusu i zakresu działania rzeczników

dyscyplinarnych i ich zastępców. Ponadto projekt wprowadza szereg zmian w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej i przebiegu postępowania dyscyplinarnego, a także zawieszenia i skreślenia radcy prawnego z listy. Nowelizacja przewiduje również, że radca prawny ma być zobowiązany do wskazania adresu do doręczeń, a ponadto do powiadamiania o każdorazowej jego zmianie. Pisma w postępowaniach prowadzonych na podstawie ustawy o radcach prawnych mają być wysyłane na adres do doręczeń ze skutkiem doręczenia

Projekt ustawy zawiera również przepisy intertemporalne dotyczące stosowania projektowanych przepisów w odniesieniu do organów, których kadencja będzie trwać w dniu ich wejścia w życie, do rzeczników dyscyplinarnych powołanych przez te organy, a także do postępowań dyscyplinarnych wszczętych i czynności procesowych dokonanych przed wejściem nowelizacji w życie.

Ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Prawo UE reguluje wykonywanie określonych zawodów prawniczych w państwach członkowskich innych niż państwo uzyskania kwalifikacji zawodowych, zarówno w ramach korzystania ze swobody świadczenia usług (dyrektywa Rady z dnia 22 marca 1977 r. mająca na celu ułatwienie skutecznego korzystania przez prawników ze swobody świadczenia usług (77/249/EWG) (Dz. Urz. WE L 078 z 26.3.1977, s.17); dalej: dyrektywa 77/249) jak i działalności o charakterze stałym (dyrektywa 98/5/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 lutego 1998 r. mająca na celu ułatwienie stałego wykonywania zawodu prawnika w Państwie Członkowskim innym niż państwo uzyskania kwalifikacji zawodowych (Dz. Urz. WE L 77 z 14.3.1998, s. 36); dalej: dyrektywa 98/5)). Obie dyrektywy przewidują obowiązek przestrzegania przez prawnika posługującego się tytułem innego państwa członkowskiego reguł państwa przyjmującego (w tym zasad regulaminu zawodowego) i zawierają postanowienia dotyczące odpowiedzialności dyscyplinarnej. Dyrektywa 77/249 stanowi, że w przypadku niepodporządkowania się przez prawnika z innego państwa członkowskiego określonym obowiązkom, które obowiązują w przyjmującym państwie członkowskim, właściwe organy tego państwa określają, zgodnie z własnymi zasadami i procedurami, konsekwencje takiego niepodporządkowania się (art. 7 ust. 2). Natomiast dyrektywa 98/5 przewiduje, że w przypadku uchybienia obowiązkom przez prawnika wykonującego swój zawód w przyjmującym państwie członkowskim i posługującego się tytułem zawodowym uzyskanym w kraju pochodzenia, stosuje się zasady proceduralne, sankcje i odwołania przewidziane w przyjmującym państwie członkowskim. Niezależnie od powyższego przed wszczęciem procedury dyscyplinarnej przeciwko takiemu prawnikowi właściwe organy przyjmującego państwa członkowskiego informują o tym, w możliwie najkrótszym terminie, właściwe

władze państwa członkowskiego pochodzenia poprzez przekazanie im wszystkich użytecznych informacji (art. 7). Jak wynika z powyższego, prawo UE w zasadzie nie reguluje postępowania dyscyplinarnego, odsyłając w tym zakresie do prawa krajowego. Dyrektywa 98/5 przewiduje co prawda wskazany wyżej obowiązek informacyjny wobec właściwych władz państwa pochodzenia, jednak w prawie polskim kwestia ta jest uregulowana w ustawie o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2014 r., poz. 134) i nie jest objęta postanowieniami opiniowanego projektu. Prawo UE nie reguluje więc materii stanowiącej przedmiot projektu ustawy.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Projekt nie reguluje kwestii objętych zakresem prawa Unii Europejskiej.

4. Konkluzja

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze oraz ustawy o radcach prawnych nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Szef Kancelarii Sejmu

Lech Czapla

Warszawa, 14 maja 2014 r.

BAS-WAPEiM-947/14

Pani Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna w sprawie stwierdzenia, czy senacki projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze oraz ustawy o radcach prawnych (przedstawiciel wnioskodawcy: senator Piotr Benedykt Zientarski) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu

Projekt ustawy zmierza do znowelizowania dwóch ustaw: z 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2009 r. Nr 146, poz. 1188, ze zmianami; dalej: prawo o adwokaturze) i z 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2009 r. Nr. 10, poz. 65, ze zmianami; dalej: ustawa o radcach prawnych).

Nowelizacja prawa o adwokaturze ma dotyczyć przede wszystkim zagadnień organizacji samorządu adwokackiego, takich jak wydłużenie kadencji organów, nadanie statusu organów rzecznikom dyscyplinarnym i określenie zakresu ich działania a także kompetencji właściwych organów w zakresie wyboru rzeczników dyscyplinarnych, uchwalania regulaminów ich działania oraz ustalania liczebności członków sądów dyscyplinarnych. Ponadto projekt ustawy zmierza do wprowadzenia zmian dotyczących odpowiedzialności dyscyplinarnej i przebiegu postępowania dyscyplinarnego. Nowelizacja przewiduje również, że informując o siedzibie zawodowej adwokat ma być zobowiązany do wskazania adresu i nazwy kancelarii adwokackiej, zespołu adwokackiego lub spółki oraz adresu do doręczeń, a ponadto do powiadamiania okręgowej rady adwokackiej o każdorazowej zmianie tych danych. Zgodnie z projektem, pisma w postępowaniach prowadzonych na podstawie prawa o adwokaturze wysyłane na adres do doręczeń mają być uznawane za doręczone.

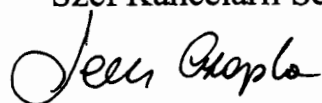
Zmiany w ustawie o radcach prawnych mają podobny zakres i dotyczą reguł organizacyjnych samorządu radcowskiego (kadencja, kompetencje), a zwłaszcza zasad wyboru, statusu i zakresu działania rzeczników dyscyplinarnych i ich zastępców. Ponadto projekt wprowadza szereg zmian w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej i przebiegu postępowania dyscyplinarnego, a także zawieszenia i skreślenia radcy prawnego z listy. Nowelizacja przewiduje również, że radca prawny ma być zobowiązany do wskazania adresu do doręczeń, a ponadto do powiadamiania o każdorazowej jego zmianie. Pisma w postępowaniach prowadzonych na podstawie ustawy o radcach prawnych mają być wysyłane na adres do doręczeń ze skutkiem doręczenia

Projekt ustawy zawiera również przepisy intertemporalne dotyczące stosowania projektowanych przepisów w odniesieniu do organów, których kadencja będzie trwać w dniu ich wejścia w życie, do rzeczników dyscyplinarnych powołanych przez te organy, a także do postępowań dyscyplinarnych wszczętych i czynności procesowych dokonanych przed wejściem nowelizacji w życie.

Projekt nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Projekt nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu.

Szef Kancelarii Sejmu

Lech Czapla

SZEF KANCELARII SENATU

Ewa Polkowska

SK-0401-11/14

Warszawa, dnia 30 kwietnia 2014 r.

Szanowny Pan

Lech Czapla

Szef Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze

W związku z przesłaniem do Sejmu, podjętej przez Senat na 53. posiedzeniu uchwały z dnia 24 kwietnia 2014 r. w sprawie wniesienia do Sejmu projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze oraz ustawy o radcach prawnych (wraz z projektem tej ustawy), pragnę przekazać Panu Ministrowi stanowiska podmiotów zewnętrznych przesłane do Senatu w toku postępowania zmierzającego do wypracowania przedmiotowego projektu ustawy.

Stanowiska w sprawie projektu ustawy przedstawiły następujące podmioty:

- 1) Sąd Najwyższy,
- 2) Minister Sprawiedliwości,
- 3) Naczelna Rada Adwokacka,
- 4) Krajowa Rada Sądownictwa,
- 5) Prokurator Generalny,
- 6) Krajowa Rada Radców Prawnych,
- 7) Helsińska Fundacja Praw Człowieka.

2 posiedzeniu

wz. Szefa Kancelarii Senatu

A. Skowron
Dyrektor
Kancelarii Senatu

KU 116/14

**PIERWSZY PREZES
SĄDU NAJWYŻSZEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

BSA I-021-60/14

Warszawa, dnia 6 marca 2014 r.

**Pan
Piotr ZIENTARSKI
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
w Senacie Rzeczypospolitej Polskiej**

W odpowiedzi na pismo z dnia 25 lutego 2014 r., BPS/KU-034/566/5/14 uprzejmie informuję, że Sąd Najwyższy nie zgłasza uwag do *projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze oraz ustawy o radcach prawnych (druk senacki nr 566)*.

Z wyrazami szacunku

wz.

**Janusz GODYŃ
Prezes Sądu Najwyższego**

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, dnia 13 marca 2014 r.

DPK-II-4670-7/14

**Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie Przewodniczący,

w odpowiedzi na pismo z dnia 25 lutego 2014 r., znak: BPS/KU-034/566/3/14, przy którym przekazano senacki projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze oraz ustawy o radcach prawnych (druk senacki nr 566), uprzejmie przedstawiam następujące stanowisko.

Przedstawiony do zaopiniowania projekt ustawy jest przede wszystkim ukierunkowany na usprawnienie postępowania dyscyplinarnego adwokatów i radców prawnych poprzez wprowadzenie w ustawie z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2009 r. Nr 146, poz. 1188, z późn. zm.) oraz ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. (Dz. U. z 2010 r. Nr 10, poz. 65, z późn. zm.) zmian ustrojowych oraz proceduralnych.

Wśród projektowanych zmian o charakterze ustrojowym należy w szczególności wymienić nadanie rzecznikom dyscyplinarnym, Rzecznikowi Dyscyplinarnemu Adwokatury oraz Głównemu Rzecznikowi Dyscyplinarnemu statusu organów, określenie zadań poszczególnych rzeczników dyscyplinarnych na poziomie ustawowym, przesądzenie roli zastępców rzeczników dyscyplinarnych, a także wydłużenie kadencji organów adwokatury, organów izb adwokackich i zespołów adwokackich oraz organów samorządu radców prawnych z 3 do 4 lat.

Z kolei w odniesieniu do zmian przyspieszających postępowanie dyscyplinarne w aspekcie proceduralnym można wymienić m. in. usprawnienie doręczania korespondencji w toku postępowania dyscyplinarnego, wydłużenie

terminów przedawnienia deliktów dyscyplinarnych, wyartykułowanie zasady prawdy materialnej oraz zasady inkwizycyjności postępowania dyscyplinarnego, modyfikację zasad sporządzania i doręczania uzasadnień orzeczeń i postanowień kończących postępowanie dyscyplinarne, uregulowanie możliwości prowadzenia postępowania w przypadku nieusprawiedliwionego niestawiennictwa obwinionego, jak również przesądzenie, że prawomocne orzeczenie w zakresie kary pieniężnej oraz kosztów postępowania stanowi tytuł egzekucyjny w rozumieniu art. 777 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.) i po nadaniu mu klauzuli wykonalności przez sąd rejonowy właściwy ze względu na siedzibę sądu dyscyplinarnego, który wydał to orzeczenie, podlega wykonaniu w drodze egzekucji prowadzonej w trybie tej ustawy.

W ocenie Ministra Sprawiedliwości przedstawiony projekt zasługuje na opinię pozytywną. Proponowane zmiany zmierzają przede wszystkim do usprawnienia postępowania dyscyplinarnego adwokatów i radców prawnych, przy czym nie ograniczają uprawnień, które w tym zakresie posiada Minister Sprawiedliwości. Pozytywnie należy ocenić m. in. zmiany precyzujące przesłanki wnoszenia odwołania od rozstrzygnięć organów prowadzących postępowanie dyscyplinarne, w tym doręczanie z urzędu odpisów orzeczeń i postanowień.

Wzmocnienie powierzonego samorządom zawodowym adwokatów i radców prawnych sądownictwa dyscyplinarnego wpłynie natomiast pozytywnie na sprawowanie przez nie pieczy nad należyтым wykonywaniem wymienionych zawodów zaufania publicznego w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony. Prawidłowe wypełnianie przez samorzady zawodowe powierzonych im w tym zakresie zadań wymaga bowiem zapewnienia sprawnych procedur dyscyplinarnych oraz wzmocnienia pozycji organów prowadzących postępowanie dyscyplinarne.

Należy podzielić ocenę projektodawców, zgodnie z którą obecnie funkcjonujące rozwiązania wymagają dostosowania do zmian w organizacji i funkcjonowaniu samorządów zawodowych. Potrzeba tego wynika zwłaszcza z podwojenia się liczby osób czynnie wykonujących zawody adwokata i radcy prawnego w konsekwencji otwarcia dostępu do tych profesji, a co za tym idzie zwiększenia liczby prowadzonych postępowań dyscyplinarnych.

Wydaje się również, że projektowane rozwiązania stanowią odpowiedź na pojawiające się w debacie publicznej głosy krytyczne wynikające z przewlekłości

toczących się postępowań. Powinny one wyeliminować sytuacje, w których sprawca przewinienia dyscyplinarnego nie może być ukarany z powodu przedawnienia. Projektodawcy słusznie bowiem zauważają, że przedawnianie się spraw nie jest skutkiem wyłącznie krótkich terminów przedawnienia, lecz także procedury, którą stosują sądy dyscyplinarne.

Odnosząc się natomiast do zmian ustrojowych wydaje się, że zwłaszcza wzmocnienie pozycji rzeczników dyscyplinarnych i uniezależnienie ich od organów samorządów prowadzić powinno do odejścia od postrzegania sądownictwa dyscyplinarnego jako nieobiektywnego, uzależnionego od organów samorządowych, a przez to nie spełniającego stawianych przed nim zadań i celów.

Projektowana ustawa nie nasuwa uwag o charakterze zasadniczym, przy czym komentarza wymagają regulacje dotyczące upomnienia dziekańskiego (projektowany art. 85 ustawy – Prawo o advokaturze) oraz ostrzeżenia (projektowany art. 66 ustawy o radcach prawnych). Projekt przewiduje mianowicie, że udzielając upomnienia dziekańskiego albo ostrzeżenia dziekan może zobowiązać adwokata lub aplikanta adwokackiego albo radcę prawnego lub aplikanta radcowskiego do przeproszenia pokrzywdzonego lub innego stosownego postępowania (projektowany art. 85 ust. 2 ustawy – Prawo o advokaturze i art. 66 ust. 2 ustawy o radcach prawnych). Mając na względzie dążenie do zabezpieczenia interesów pokrzywdzonego zasadne wydaje się rozważenie przyznania mu prawa do wniesienia odwołania od upomnienia dziekańskiego w zakresie tych dodatkowych elementów (tj. przeproszenia lub innego postępowania).

Jednocześnie należy wskazać, że wejście w życie projektowanej regulacji nie spowoduje dodatkowych skutków finansowych dla budżetu państwa w części 37 „Sprawiedliwość” oraz 15 „Sądy powszechne”.

Z poważaniem,

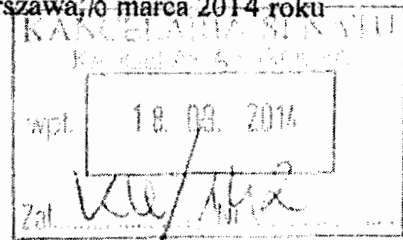
z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

Michał Królikowski
PODSEKRETARZ STANU

KU 142/14

WICEPREZES
NACZELNEJ RADY ADWOKACKIEJ
Jacek Trela

Warszawa, 10 marca 2014 roku

Szanowny Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej Senatu RP

NRA.12-ST-1.5.2014
(dot. BPS/KU-034/566/1/14)

Wam wszystkim Panowie Senatorze,

Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej po zapoznaniu się z projektem ustawy o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze oraz ustawy o radcach prawnych (druk nr 566), z zadowoleniem przyjmuje kierunek zmian przewidzianych w projekcie ustawy oraz przyjęte w nim rozwiązania. Projekt ustawy w zakresie, w jakim nowelizuje ustawę z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze wychodzi naprzeciw oczekiwaniom Adwokatury wyrażonym w uchwale programowej XI Krajowego Zjazdu Adwokatury z dnia 23 listopada 2013 r.

Przedstawiony projekt, w zgodzie z art. 17 ust. 1 Konstytucji RP, respektuje zasadę samorządności, zachowując kompetencję Adwokatury do realizowania funkcji ścigania dyscyplinarnego i orzecznictwa w sprawach dyscyplinarnych.

Przyjęte w projekcie ustawy rozwiązania proceduralne dotyczące zasad doręczeń, w szczególności doręczenia zastępczego, możliwości prowadzenia postępowania w przypadku nieusprawiedliwionego niestawiennictwa obwinionego, dopuszczalności nadania prawomocnemu orzeczeniu sądu dyscyplinarnego klauzuli wykonalności przez właściwy sąd powszechny – stwarzają instytucjonalne i organizacyjne warunki usprawnienia postępowania dyscyplinarnego w jego stadium przygotowawczym, jurysdykcyjnym i wykonawczym.

Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej opiniuje pozytywnie zmianę przepisów

ustawy Prawo o adwokaturze dotyczących właściwości sądu dyscyplinarnego jako sądu pierwszej instancji, zasad sporządzania i doręczania uzasadnień sądów dyscyplinarnych pierwszej instancji oraz tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych. Przepisy obowiązujące dotychczas, z uwagi na ich brzmienie, wywołują problemy w praktyce stosowania oraz rozbieżności w orzecznictwie sądów dyscyplinarnych.

Zmianą, która w opinii Prezydium Naczelnej Rady Adwokackiej bez wątpienia przyczyni się do usprawnienia postępowania dyscyplinarnego jest wprowadzenie możliwości odpowiedniego stosowania w zakresie nieuregulowanym w ustawie przepisów rozdziałów I-III Kodeksu karnego. Przyznanie sądom dyscyplinarnym możliwości stosowania podstawowych instytucji prawa karnego materialnego jest spełnieniem postulatu podnoszonego od lat w wypowiedziach doktryny i orzecznictwie Sądu Najwyższego.

Opiniowany projekt ustawy w art. 1 pkt. 20 przewiduje zmianę art. 88 ust. 1 i 4 ustawy Prawo o adwokaturze, polegającą na wydłużeniu do jednego roku terminu przedawnienia dla wszczęcia postępowania dyscyplinarnego w przypadkach nadużycia wolności słowa i pisma, stanowiącego zniewagę lub zniesławienie strony, jej pełnomocnika lub obrońcy, kuratora, świadka, biegłego lub tłumacza. W ocenie Naczelnej Rady Adwokackiej, przyjęcie powyższego rozwiązania oznacza konieczność uzupełnienia projektu ustawy o przepis regulujący zagadnienie kolizji ustaw w czasie. Art. 5 projektu ustawy zawiera przepis intertemporalny dotyczący przepisów procesowych („Do postępowań dyscyplinarnych wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy i do tego czasu niezakończonych, stosuje się do ich zakończenia w danej instancji przepisy dotychczasowe”). Instytucja przedawnienia, choć wywołuje konsekwencje procesowe, zaliczana jest do instytucji prawa materialnego.

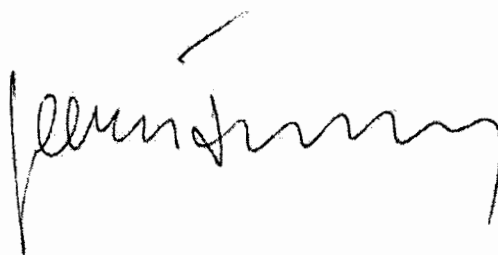
Z tych powodów zasadnym wydaje się nadanie dotychczasowemu zapisowi art. 5 projektu oznaczenia „1.” oraz dodanie ust. 2 o treści: „Do przewinień dyscyplinarnych popełnionych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy o przedawnieniu w brzmieniu nadanym ustawą, chyba że termin przedawnienia już upłynął”.

Rozwiązanie takie, analogiczne do przyjętego w art. 15 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Przepisy wprowadzające Kodeks karny, zapewnia zgodność proponowanego zapisu z Konstytucją (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 maja 2004 r., SK 44/03). Stabilne orzecznictwo Sądu Najwyższego dotyczące wskazanego przepisu zapewni pewność wykładni i stosowania proponowanego rozwiązania.

Ponadto wskazana jest zmiana art. 55 ust. 1 Prawa o adwokaturze, który stanowi: „Krajowy Zjazd Adwokatury odbywa się co 3 lata” i dostosowanie częstotliwości odbywania Zjazdu do nowej projektowanej kadencji 4-letniej.

Poddajemy także pod rozważenie, aby w art. 1 projektu wykreślić pkt. 8b), czyli pozostawić lit. i w pkt. 12 art. 58 Prawa o adwokaturze. Chodzi o to, aby zostawić delegację ustawową dla Naczelnej Rady Adwokackiej do uchwalenia regulaminu pracy rzeczników dyscyplinarnych.

A uprzejmie pozdrawiam

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Pawel...', written in a cursive style.

KU 173/3/14

PRZEWODNICZĄCY
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

Warszawa, 27 marca 2014 r.

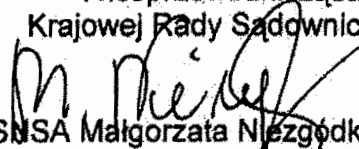
Nr WOK-020-24/14

Dot.: BPS/KU-034/566/4/14

Pan Piotr ZIENTARSKI
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej Senatu

W załączeniu, uprzejmie przesyłam opinię Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 20 marca 2014 r. w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze oraz ustawy o radcach prawnych (druk senacki nr 566).

z wyrazami szacunku

Wiceprzewodnicząca
Krajowej Rady Sądownictwa

SN SA Małgorzata Niezgodka-Medek

**OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA**

z dnia 20 marca 2014 r.

**w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze oraz
ustawy o radcach prawnych**

Krajowa Rada Sądownictwa, po zapoznaniu się z tekstem przedłożonego jej do
zaopiniowania projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze oraz ustawy
o radcach prawnych opiniuje niniejszy projekt pozytywnie.

Biurow Krajowej Rady Sądownictwa
ZA ZGODNOŚĆ Z ORYGINAŁEM

DYREKTOR
Wydziału Organizacyjnego i Kadr
Biura Krajowej Rady Sądownictwa

Marian Sakodziński

Wiceprzewodnicząca
Krajowej Rady Sądownictwa
M. Niezgodka-Medek
SNSA-Małgorzata Niezgodka-Medek

KU 172/14

RZECZPOSPOLITA POLSKA
PROKURATOR GENERALNY

Warszawa, dnia 27.03. 2014 r.

PG VII G 025 /56/14

**Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej**

Nawiązując do pisma z dnia 25 lutego 2014 r. nr BPS/KU-034/566/7/14, przy którym przekazano senacki *projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze oraz ustawy o radcach prawnych* (druk senacki nr 566), uprzejmie przedstawiam następujące stanowisko.

Proponowane zmiany dotyczą generalnie instytucji odpowiedzialności dyscyplinarnej adwokatów i radców prawnych i mają na celu doprowadzenie do prawidłowego i efektywnego wywiązywania się przez organy obu samorządów zawodowych z powierzonej im realizacji zadań w zakresie samorządowego sądownictwa dyscyplinarnego.

Motywacja do powyższych zmian przedstawiona została w uzasadnieniu *projektu*, które wskazuje na ochronę interesu publicznego jako najważniejszą przesłankę proponowanych nowelizacji.

Autorzy *projektu* zaakcentowali konieczność dostosowania organizacji i funkcjonowania samorządów zawodowych adwokatów i radców prawnych w zakresie sądownictwa dyscyplinarnego do wzrastającej na przestrzeni lat liczebności osób wykonujących te zawody. Powyższe zjawisko spowodowało wzrost liczby prowadzonych postępowań dyscyplinarnych, a w efekcie doprowadziło do wydłużenia

trwania poszczególnych postępowań i wręcz niewydolności całego systemu sądownictwa dyscyplinarnego.

Projektodawcy zwracają także uwagę na dość rozpowszechnione opinie, iż organy dyscyplinarne dotyczące adwokatów i radców prawnych jako wyłonione ze środowiska, które podlega ich jurysdykcji, nie są w pełni obiektywne, a swoimi działaniami, uznawanymi niejednokrotnie za zbyt opieszale, przyczyniają się do unikania przez obwinionych jakiegokolwiek odpowiedzialności. Zdarza się, że sprawca przewinienia dyscyplinarnego nie może być ukarany, bo zanim dojdzie do prawomocnego rozstrzygnięcia o jego odpowiedzialności upływają ustawowe terminy przedawnienia deliktów dyscyplinarnych.

Powyższe argumenty doprowadziły autorów *projektu* do wniosku, że prawidłowe i efektywne wywiązywanie się przez organy obu samorządów z powierzonych im zadań w zakresie sądownictwa dyscyplinarnego jest uzależnione od istnienia sprawnych procedur dyscyplinarnych, natomiast innym czynnikiem, który w praktyce może sprzyjać rzeczywistemu i skutecznemu sprawowaniu pieczy w rozumieniu art. 17 ust. 1 Konstytucji nad wykonywaniem zawodów adwokata oraz radcy prawnego, jest silna pozycja tych organów, do których obowiązków należy prowadzenie postępowania dyscyplinarnego.

Analiza przygotowanego pakietu zmian o charakterze ustrojowym i proceduralnym pozwala na konkluzję, iż nie naruszają one zasady statuowanej w art. 17 ust. 1 ustawy zasadniczej, a powierzone samorządom zawodowym w *projekcie* kompetencje w zakresie sprawowanej pieczy nie wykraczają poza zakres niezbędny dla zapewnienia interesu publicznego.

Podkreślenia wymaga, iż dbałość o należyte wykonywanie zawodu zaufania publicznego jest zadaniem państwa. Tworząc samorząd zawodowy, ustawodawca jest wprawdzie zobowiązany przekazać mu sprawowanie pieczy nad należytym wykonywaniem zawodu zaufania publicznego, ale w kształcie przez siebie określonym.

W realiach sądownictwa dyscyplinarnego dotyczącego adwokatów i radców prawnych projektodawcy dostrzegli, iż jego dotychczasowy model oraz rozwiązania proceduralne nie dają gwarancji prawidłowego wykonywania pieczy przez samorząd zawodowy nad należytym wykonywaniem zawodów adwokata i radcy prawnego, z przyczyn podanych w uzasadnieniu *projektu*.

W ocenie projektodawców odpowiedzią, w zakresie rozwiązań ustrojowych, na rozpowszechnione w społeczeństwie opinie o braku obiektywizmu organów dyscyplinarnych wyłonionych ze środowiska adwokatów i radców prawnych, które mają przyczyniać się do unikania przez obwinionych jakiegokolwiek odpowiedzialności, jest nadanie rzecznikom dyscyplinarnym, Rzecznikowi Dyscyplinarnemu Adwokatury oraz Głównemu Rzecznikowi Dyscyplinarnemu statusu organów oraz określenie zadań poszczególnych rzeczników dyscyplinarnych na poziomie ustawowym. Zgodzić się przy tym należy, iż to nowe usytuowanie rzeczników dyscyplinarnych wzmocni pozycję tych organów w ramach prowadzonych postępowań dyscyplinarnych, a tym samym są to rozwiązania mające na celu ochronę interesu publicznego. Rozwiązanie to może przy tym sprzyjać rzeczywistemu i skutecznemu sprawowaniu pieczy nad wykonywaniem zawodu adwokata lub radcy prawnego. Podobnie należy ocenić projektowane rozwiązania dotyczące zastępców rzeczników dyscyplinarnych, w tym w zakresie przekazania Naczelnej Radzie Adwokackiej oraz Krajowej Radzie Radców Prawnych kompetencji do określania zasad ich działania oraz trybu i sposobu ich wyboru.

Również wydłużenie kadencji organów adwokatury, organów izb adwokackich oraz zespołów adwokackich, jak również organów samorządu radców prawnych z 3 do 4 lat może pozytywnie wpłynąć na prowadzenie postępowań dyscyplinarnych, gdyż dodatkowo wpłynie na stabilność ich funkcjonowania.

Nie budzą również zastrzeżeń proponowane rozwiązania proceduralne, których głównym celem jest usprawnienie postępowań dyscyplinarnych, w tym ich przyspieszenie oraz ograniczenie możliwości ich umarzania z powodu przedawnienia

deliktów dyscyplinarnych, jak również przepisy końcowe i przepisy mające na celu ujednoczenie postępowania dyscyplinarnego adwokatów i radców prawnych.

Reasumując, przedstawiony do oceny *projekt* zasługuje na aprobatę.

Z piśmian
A. Seremet

Andrzej Seremet

KRAJOWA IZBA
RADCÓW PRAWNYCH

00-540 Warszawa, Aleje Ujazdowskie 41 lok. 2
tel./fax: 022 622 05 88, 622 84 28;33 • e-mail: kirp@kirp.pl • NIP: 526-10-43-011

I..dz. /OBSiL/2014

Warszawa, dnia 31 marca 2014 r.

**Szanowny Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej Senatu**

Szanowny Panie Przewodniczący,

W nawiązaniu do przesłanego przy piśmie BPS/KU-034/566/2/14 z dnia 25 lutego 2014 r., projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze oraz ustawy o radcach prawnych (druk senacki nr 566) w załączeniu przesyłam uchwałę Nr 32/IX/2014 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 15 marca 2014 r. w sprawie stanowiska do przedmiotowego projektu.

Z poważaniem

~~Wiceprezes~~
Krajowej Rady Radców Prawnych

Arkadiusz Bereza

UCHWAŁA Nr 32/IX/2014
Krajowej Rady Radców Prawnych
z dnia 15 marca 2014 r.

**w sprawie stanowiska dotyczącego projektowanej ustawy o zmianie ustawy – Prawo
o adwokaturze oraz ustawy o radcach prawnych (druk nr 566)**

Działając na podstawie art. 60 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych oraz rozdziału XIV uchwały Nr 7/2013 X Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 9 listopada 2013 r. w sprawie wytycznych działania samorządu radcowskiego w latach 2013-2016, uchwała się, co następuje:

Krajowa Rada Radców Prawnych pozytywnie ocenia kierunek zmian przewidzianych w senackim projekcie ustawy o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze oraz ustawy o radcach prawnych (druk nr 566), który uwzględnia wiele z dotychczas wysuwanych przez samorząd radcowski postulatów nowelizacji przepisów regulujących postępowanie dyscyplinarne.

Z uznaniem należy przyjąć, że opiniowany projekt nie tylko wprowadza nowe rozwiązania, ale także koryguje istniejące błędy legislacyjne oraz uzupełnia luki w obowiązujących przepisach ustawy o radcach prawnych, także poza zakresem regulacji dotyczących postępowania dyscyplinarnego.

Model, w którym postępowanie dyscyplinarne prowadzone jest przez wyspecjalizowane organy samorządowe, kompetentne do oceny dochowania przez radcę prawnego wymagań etycznych i profesjonalnych, jest jedną z gwarancji istnienia zawodu radcy prawnego jako zawodu zaufania publicznego i służy nie tylko ochronie niezbędnej autonomii samorządu radców prawnych, ale też zapewnieniu osobom wykonującym ten zawód koniecznej niezależności. Pozostawienie w tym postępowaniu instytucji poszerzonej kasacji do Sądu Najwyższego zapewnia w wystarczającym zakresie sądową kontrolę orzecznictwa dyscyplinarnego, co pozostaje w zgodności z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 czerwca 2012 roku, sygn. K 9/10 (OTK-A ZU 2012, nr 6, poz.66).

Proponowana nowelizacja ustawy o radcach prawnych oparta na założeniu, że aktualne regulacje odnoszące się do problematyki odpowiedzialności dyscyplinarnej radców prawnych oraz aplikantów radcowskich wymagają korekty ustawowej, wychodzi naprzeciw potrzebom praktyki funkcjonowania rzeczników dyscyplinarnych i sądów dyscyplinarnych. Na aprobatę zasługuje również to, że projekt realizuje założenie o ujednoczeniu zasad ponoszenia odpowiedzialności dyscyplinarnej w odniesieniu do przedstawicieli obu zawodów zaufania publicznego, co ułatwia pokrzywdzonemu obywatelowi realizację jego praw, przy zbliżonym systemie organów

samorządowych i trybie postępowania dyscyplinarnego wobec radcy prawnego i adwokata.

Pozytywnie należy nadto zaopiniować propozycje zmian o charakterze ustrojowym, zwłaszcza dotyczące wydłużenia kadencji organów samorządu, nadania Głównemu Rzecznikowi Dyscyplinarnemu i rzecznikom dyscyplinarnym statusu organów oraz wprowadzenia możliwości w zasadzie nieograniczonej reelekcji rzeczników i członków sądów dyscyplinarnych. Zmiany te uwzględniają potrzebę zapewnienia stabilności i pożądanej profesjonalizacji orzecznictwa dyscyplinarnego, a w konsekwencji bezsprzecznie przyczynią się do usprawnienia postępowań dyscyplinarnych oraz wpłyną pozytywnie na jakość wydawanych orzeczeń w tych postępowaniach.

Na akceptację zasługują także wprowadzenie nowych rozwiązań, mających za zadanie usprawnienie i przyspieszenie prowadzonych postępowań dyscyplinarnych, czemu służyć mają takie instrumenty, jak np. nałożenie na radców prawnych (i odpowiednio aplikantów radcowskich) obowiązku wskazania radzie okręgowej izby adresu dla doręczeń, przepisy dotyczące procedowania mimo nie stawienia radcy prawnego, czy dotyczące kar nakładanych na świadka lub biegłego za nieusprawiedliwione nie stawienie, za odmowę złożenia zeznań lub przyrzeczenia, a także dotyczące przymusowego sprowadzenia świadka. Dotychczas w ustawie o radcach prawnych brak było regulacji zapewniających wyegzekwowanie obowiązku stawienia w postępowaniach dyscyplinarnych świadków, niebędących członkami samorządu.

Ważnym założeniem projektu jest wprowadzenie rozwiązań mających w większym stopniu zabezpieczyć i uwzględnić interes pokrzywdzonego w postępowaniu dyscyplinarnym, w szczególności poprzez rozszerzenie katalogu i wzmocnienie dotychczasowych środków represji dyscyplinarnej.

Za trafne uznać należy nowe rozwiązania - mające wypełnić luki istniejące w dotychczasowych unormowaniach - postulowane w oparciu o doświadczenia praktyki orzeczniczej (np. instytucja tymczasowego zawieszenia radcy prawnego w czynnościach zawodowych, zasady wymiaru kary łącznej, odpowiednie stosowanie w postępowaniu dyscyplinarnym niektórych instytucji Kodeksu karnego).

Pozytywnie też należy się odnieść do zmiany dotyczącej immunitetu radcowskiego, co uznać należy za niezbędne wobec rozszerzenia uprawnień w zakresie świadczenia pomocy prawnej przez radców prawnych, poprzez nowelizację Kodeksu postępowania karnego.

Wszystkie wskazane zmiany, wychodzą naprzeciw wyrażanym oczekiwaniom co do potrzeby silniejszego zagwarantowania skutecznej odpowiedzialności dyscyplinarnej radców prawnych i przyczynią się do podwyższenia poziomu merytorycznego orzecznictwa dyscyplinarnego.

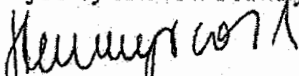
*

Krajowa Rada Radców Prawnych postuluje wprowadzenie do senackiego projektu zmiany dotyczącej sposobu wykonania prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego o zawieszeniu prawa do wykonywania zawodu (odpowiednio zawieszenia w prawach aplikanta) i pozbawienia prawa do wykonywania zawodu (wobec aplikantów - wydalenia z aplikacji).

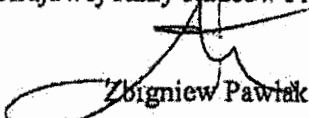
Obowiązujące regulacje w tym zakresie przewidują, że po prawomocnym orzeczeniu sądu dyscyplinarnego, właściwa rada okręgowej izby radców prawnych podejmuje uchwałę w sprawie zawieszenia lub skreślenia ukaranego tymi karami radcy prawnego (aplikanta radcowskiego), czego konsekwencją jest możliwość kontroli tych uchwał w trybie odwoławczym, a następnie sądownoadministracyjnym. Taki stan prawny skutkuje istnieniem dodatkowego, nieuzasadnionego, pozadyscyplinarnego instrumentu kontrolnego, którego wykorzystywanie daje możliwości skutecznego opóźnienia wykonalności prawomocnych orzeczeń sądów dyscyplinarnych oraz dokonania na prowadzonej przez radę liście radców prawnych (aplikantów radcowskich) stosownej zmiany. Tryb ten, będący konsekwencją wcześniejszych zmian legislacyjnych przeprowadzonych bez analizy systemowej ustawy, jest nieznanym w ustawie - Prawo o adwokaturze i prowadzi do sytuacji, w której wobec prawomocnie ukaranego dyscyplinarnie radcy prawnego nie można wprowadzić zmian na liście prowadzonej przez radę okręgowej izby radców prawnych, aż do czasu uprawomocnienia się uchwały rady, która na ogół jest dezawuowana przez ukaranego. Sytuacja ta nie może być akceptowana nie tylko ze względów normatywnych, ale także z uwagi na cele, jakie ma do spełnienia ukaranie dyscyplinarne. Przy okazji zostanie poprawiony (na wzór art. 79 ust. 1 Prawa o adwokaturze) wadliwie skonstruowany z punktu widzenia legislacyjnego art. 37 ust. 1 ustawy o radcach prawnych (pierwsze zdanie w dyspozycji przepisu nie koresponduje z brzmieniem pkt. 2, 3 i 4).

Proponowane poprawki (w brzmieniu określonym załącznikiem do niniejszej uchwały) nie naruszają w żaden sposób konstrukcji opiniowanego projektu, zostały przeanalizowane z punktu widzenia systemowego oraz są skorelowane z będącym na końcowym etapie prac legislacyjnych projektem ustawy o zmianie ustawy - Prawo o adwokaturze oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1406) wniesionym w celu wykonania wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 października 2010 r. sygn. K 1/09 (Dz. U. Nr 200, poz. 1326).

Wiceprezes
Krajowej Rady Radców Prawnych

Ewa Stompol-Nowicka

Wiceprezes
Krajowej Rady Radców Prawnych

Zbigniew Pawlak

Mając na uwadze stanowisko zawarte w uchwale proponuje się wprowadzenie następujących poprawek do projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o advokaturze oraz ustawy o radcach prawnych (druk nr 566), dotyczących ustawy o radcach prawnych:

I.

w art. 28 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Uchwała rady okręgowej izby radców prawnych w sprawie zawieszenia prawa do wykonywania zawodu radcy prawnego powinna być podjęta w terminie 30 dni od powzięcia wiadomości o zaistnieniu zdarzenia, o którym mowa w ust. 1”.

II.

w art. 29¹ zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Uchwała rady okręgowej izby radców prawnych w sprawie skreślenia z listy radców prawnych powinna być podjęta w terminie 30 dni od powzięcia wiadomości o zaistnieniu zdarzenia, o którym mowa w art. 29 pkt 1 i 3-5.”

III.

w art. 37 ust. 1 i 3 otrzymują brzmienie:

„1. Aplikanta radcowskiego skreśla się z listy aplikantów radcowskich w wypadku:

- 1) o którym mowa w art. 29 pkt 1, 3-5, stosowanych odpowiednio;**
- 2) o którym mowa w art. 29 pkt 6, stosowanym odpowiednio;**
- 3) niezakończenia przez niego bez usprawiedliwionej przyczyny aplikacji radcowskiej w terminie, o którym mowa w art. 32 ust. 2;**
- 4) wpisu na listę radców prawnych;**
- 5) upływu roku od daty zakończenia aplikacji wskazanej w zaświadczeniu o odbyciu aplikacji radcowskiej.”**

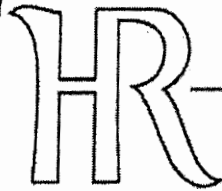
„3. Do skreślenia aplikanta radcowskiego z listy aplikantów radcowskich z przyczyn wskazanych w ust. 1 pkt 1 i 3-5 oraz ust. 2 stosuje się odpowiednio przepisy art. 31 ust. 1, 2 i 3.”

IV.

w art. 71 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Sąd dyscyplinarny niezwłocznie przesyła odpis prawomocnego orzeczenia do wiadomości właściwej radzie okręgowej izby radców prawnych, Ministrowi Sprawiedliwości i Krajowej Radzie Radców Prawnych.

2. Wykonanie kar dyscyplinarnych należy do dziekana rady okręgowej izby radców prawnych.”

RADA FUNDACJI

Halina Bortnowska-Dąbrowska   Marek Antoni Nowicki
 Jerzy Ciemniowski   Teresa Romer
 Janusz Grzelak   Stefan Starczewski
 Michał Nawrocki   Mirosław Wyrzykowski

ZARZĄD FUNDACJI

Prezes: Danuta Przywara
 Wiceprezes: Adam Bodnar
 Sekretarz: Maciej Nowicki
 Skarbnik: Elżbieta Czyż
 Członek Zarządu: Janina A. Kłosowska

Warszawa, dnia 2 kwietnia 2014 r.

...989.../2014/MPL/MSz/PKu/ABr

Szanowny Pan Senator
dr Piotr Zientarski
 Przewodniczący Komisji
 Ustawodawczej Senatu RP
 ul. Wiejska 6
 00-902 Warszawa

**Opinia Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka do senackiego projektu
 ustawy o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze oraz ustawy o radcach
 prawnych (druk senacki nr 566)**

Wielce Szanowny Panie Przewodniczący,

W odpowiedzi na pismo z dnia 25 lutego 2014 r. (sygn. BPS/KU-034/566/6/14) zawierające prośbę o sporządzenie opinii w przedmiocie rozwiązań zaproponowanych w senackim projekcie ustawy o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze oraz ustawy o radcach prawnych (druk senacki nr 566), Helsińska Fundacja Praw Człowieka pragnie przedstawić swoje stanowisko w tej sprawie.

Na wstępie należy wskazać, że problematyka odpowiedzialności dyscyplinarnej w wolnych zawodach znajduje się w orbicie zainteresowań Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka. Tematyce powyższej poświęcony był prowadzony przez Fundację Program „Standardy rzetelnego procesu w postępowaniach dyscyplinarnych”¹. W ramach Programu zorganizowana została wspólnie z Zakładem Praw Człowieka WPiA UW w dniu 5 marca 2012 r. konferencja pt. „Postępowania dyscyplinarne w wolnych zawodach prawniczych – model ustrojowy i praktyka”. Wnioski płynące z konferencji zostały zebrane w formie publikacji pokonferencyjnej².

¹ Zob. stronę internetową Programu pod adresem: <http://programy.hfhr.pl/postepowaniadyscyplinarne>.

² A. Bodnar, P. Kubaszewski (red.), *Postępowania dyscyplinarne w wolnych zawodach prawniczych – model ustrojowy i praktyka. Materiały z konferencji z dnia 5 marca 2012 r.*, Warszawa 2013, publikacja dostępna jest także w formie elektronicznej pod adresem: <http://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2013/10/Poste%CC%88powania-dyscyplinarne-w-wolnych-zawodach-prawniczych-model-ustrojowy-i-praktyka.pdf>.

Z przedstawionego uzasadnienia wynika, że opiniowany projekt ustawy ma na celu zwiększenie efektywności i prawidłowości działania organów samorządów adwokatów i radców prawnych w zakresie postępowań dyscyplinarnych. Na samorządach tych, jako samorządach zawodowych, spoczywa wynikający z art. 17 ust. 1 Konstytucji RP obowiązek sprawowania pieczy nad należyтым wykonywaniem tych zawodów w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony. Senacki projekt zakłada wprowadzenie szeregu zmian zarówno o charakterze ustrojowym, jak i proceduralnym. Dodatkowo projekt zakłada zmiany o charakterze ujednociającym postępowania dyscyplinarne adwokatów i radców prawnych, m.in. poprzez unifikację: przesłanek odpowiedzialności dyscyplinarnej, katalogu kar dyscyplinarnych, regulacji dotyczących kary łącznej i orzeczenia łącznego, instytucji tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych, postanowień, których przedmiotem są koszty postępowania dyscyplinarnego.

Helsińska Fundacja Praw Człowieka zgłasza jedynie drobne aczkolwiek dość istotne zastrzeżenia do przedstawionego projektu ustawy. Zasadne wydaje się ujednoczenie przepisów obydwu ustaw w zakresie ww. obszarów. Z uwagi na interes pokrzywdzonego, na szczególne uznanie zasługują również propozycje wprowadzenia możliwości zobowiązania obwinionego do przeproszenia pokrzywdzonego oraz podanie przeprosin do publicznej wiadomości, a nie, jak było dotychczas, tylko środowiska adwokackiego.

Pozytywnie należy ocenić odesłanie w sprawach nieuregulowanych w ustawach Prawo o adwokaturze oraz o radcach prawnych w zakresie postępowania dyscyplinarnego do odpowiedniego stosowania przepisów rozdziałów I-III Kodeksu karnego. Takiego odesłania nie ma w aktualnie obowiązujących przepisach, co stwarza problemy interpretacyjne. Na konieczność wprowadzenia do ustaw samorządowych przepisu odsyłającego do odpowiedniego stosowania przepisów rozdziału I-III Kodeksu Karnego zwracali uwagę prelegenci podczas ww. konferencji zorganizowanej przez Fundację 5 marca 2012 r., w tym sędzia Sądu Najwyższego Wiesław Kozielowicz¹. Sądy dyscyplinarne adwokatów i radców prawnych nie są sądami wymierzającymi sprawiedliwość w rozumieniu art. 175 ust. 1 Konstytucji RP, a stronom postępowań dyscyplinarnych nie przysługują prawa podmiotowe wyrażone w art. 45 ust. 1 Konstytucji w pełnym zakresie. Sądy te jednak rozstrzygają w istotnym zakresie o prawach i obowiązkach stron postępowań dyscyplinarnych, w szczególności zaś obwinionego. Dlatego, w postępowaniach w przedmiocie ustalenia odpowiedzialności dyscyplinarnej pożądane jest możliwie pełne respektowanie gwarancji wynikających z prawa do sądu wyrażonego w art. 45 ust. 1 ustawy zasadniczej oraz prawa do obrony sformułowanego w art. 42 Konstytucji. Niewątpliwie, umożliwienie odpowiedniego stosowania przepisów rozdziałów I-III Kodeksu karnego, w których uregulowane są zasady odpowiedzialności karnej, formy popełnienia przestępstwa oraz wyłączenie odpowiedzialności karnej, przyczyni się do kształtowania postępowania dyscyplinarnego w sposób bardziej rzetelny i sprawiedliwy.

Z aprobatą należy przyjąć także, że opiniowany projekt zmienia lub wprowadza kilka instytucji typowych dla prawa karnego materialnego oraz prawa karnego procesowego. Przykładowo, w projektowanych art. 84 ust. 3 Prawa o adwokaturze oraz art. 65¹ ust. 3 ustawy o radcach prawnych wprowadza się instytucję ciągu przewinień dyscyplinarnych,

¹ Por. W. Kozielowicz, *Postępowania dyscyplinarne w wolnych zawodach prawniczych w praktyce orzeczniczej SN*; P. Józwiak, *Odpowiedzialność dyscyplinarna w adwokaturze – de lege lata i de lege ferenda* [w:] A. Bodnar, P. Kubaszewski (red.), *Postępowania dyscyplinarne w wolnych zawodach prawniczych – model ustrojowy i praktyka. Materiały z konferencji z dnia 5 marca 2012 r.*, Warszawa 2013, s. 45 i 77.

podlegających karze łącznej, analogicznie do ciągu przestępstw z art. 91 § 1 k.k. W projektowanych art. 85 ust. 1 Prawa o adwokaturze oraz art. 66 ust. 1 ustawy o radcach prawnych wprowadza się instytucje, które w pewnym zakresie przypominają warunkowe umorzenie postępowania z art. 66 k.k., ale przede wszystkim instytucje z art. 39 oraz 41 Kodeksu wykroczeń, stanowiących o oportunistycznym ściganiu przyjętym w Kodeksie wykroczeń. Wymienione, ale także inne przewidziane w projekcie zmiany wzorujące się na instytucjach prawa karnego materialnego i procesowego zasługują na pozytywną ocenę, jako że wprowadzają więcej gwarancyjnych dla stron postępowania dyscyplinarnego elementów charakterystycznych dla szeroko rozumianej procedury karnej. Ponadto instytucje te przyczynią się także niewątpliwie do usprawnienia postępowań dyscyplinarnych, co jest stawiane jako cel opiniowanego projektu

Należy docenić proponowane przez opiniowany projekt nadanie rzecznikom dyscyplinarnym, Rzecznikowi Dyscyplinarnemu Adwokatury oraz Głównemu Rzecznikowi Dyscyplinarnemu statusu organów. W tym zakresie **należy jednak przedstawić postulat profesjonalizacji funkcji rzeczników dyscyplinarnych**. Na taką potrzebę zwracali uwagę prelegenci podczas wyżej już przywoływanej konferencji HFPC z 5 marca 2012 r. A. Bodnar wskazywał, że profesjonalizacja funkcji rzeczników dyscyplinarnych w postępowaniach dyscyplinarnych adwokatów i radców prawnych była jednym z centralnych założeń projektu „Nowej Adwokatury” mającego na celu połączenie zawodów adwokata i radcy prawnego⁴. A. Bodnar wyraził postulat, że rzecznicy dyscyplinarni powinni wykonywać swoją funkcję zawodowo i na czas kadencji zawieszają praktykę adwokacką⁵. P. Skuczyński przedstawiał pogląd o potrzebie przekazania na funkcjonowanie rzeczników dyscyplinarnych takich zasobów, w tym przede wszystkim finansowych, które umożliwią im zawieszenie własnej praktyki prawniczej na czas kadencji rzecznika oraz stworzenie własnego aparatu pomocniczego⁶. Przedstawione wyżej postulaty zasługują na uwzględnienie w kontekście celu opiniowanego projektu w zakresie zwiększenia skuteczności i sprawności postępowań dyscyplinarnych w zawodach adwokata i radcy prawnego. Helsińska Fundacja Praw Człowieka stoi na stanowisku, że opiniowany projekt jest dobrą okazją, aby wprowadzić je w życie.

Warto sformułować także postulat, aby do postępowań dyscyplinarnych adwokatów i radców prawnych można było stosować przepisy ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (ustawa o skardze na przewlekłość postępowania)⁷. **Objęcie postępowań dyscyplinarnych przepisami ustawy o skardze na przewlekłość, zapewniłoby instrument prawny przeciwdziałający przewlekłości tych postępowań i, co za tym idzie, przedawnieniom deliktów dyscyplinarnych**. Realizowałoby to cel projektu, jakim jest zwiększenie skuteczności i sprawności postępowań. Odpowiednie zmiany można by wprowadzić w art. 3 ww. ustawy o skardze na przewlekłość postępowania.

⁴ A. Bodnar, *Postępowania dyscyplinarne w wolnych zawodach prawniczych w kontekście orzecznictwa ETPC* [w:] A. Bodnar, P. Kubaszewski (red.), *Postępowania dyscyplinarne w wolnych zawodach prawniczych – model ustrojowy i praktyka. Materiały z konferencji z dnia 5 marca 2012 r.*, Warszawa 2013, s. 24.

⁵ Tamże.

⁶ P. Skuczyński, *Aktualne problemy odpowiedzialności dyscyplinarnej zawodów prawniczych* [w:] A. Bodnar, P. Kubaszewski (red.), *Postępowania dyscyplinarne w wolnych zawodach prawniczych – model ustrojowy i praktyka. Materiały z konferencji z dnia 5 marca 2012 r.*, Warszawa 2013, s. 60.

⁷ Dz. U. z 2004 r. Nr 179, poz. 1843 ze zmianami.

Zastrzeżenie natury legislacyjnej, które warto podnieść w stosunku do opiniowanego projektu ustawy dotyczy proponowanej treści art. 86a ust. 2 zd. 1 ustawy - Prawo o adwokaturze oraz art. 67¹ ust. 2 zd. 1 ustawy o radcach prawnych brzmiących jednakowo: „Rozstrzygnięcia organów prowadzących postępowanie dyscyplinarne opierają się na prawdziwych ustaleniach faktycznych.”. **Proponowane przez projektodawcę brzmienie ww. przepisów formułujących zasadę prawdy materialnej jest w ocenie Fundacji niezbyt fortunate.** W związku z tym, że powołane ustawy zawierają odesłanie do odpowiedniego stosowania Kodeksu postępowania karnego w zakresie spraw nieuregulowanych tymi aktami, słuszne wydaje się w tym sformułowanie zasady prawdy materialnej w oparciu o przepisy kodeksowe i tym samym wzorowanie się na art. 2 § 2 k.p.k., stanowiącego, że „Podstawę wszelkich rozstrzygnięć powinny stanowić prawdziwe ustalenia faktyczne”. Projektowane przepisy mogłyby uzyskać brzmienie „Podstawę rozstrzygnięć organów prowadzących postępowanie dyscyplinarne powinny stanowić prawdziwe ustalenia faktyczne”.

Projekt opinii powstał we współpracy Aleksandry Brudnoch, Piotra Kubaszewskiego i Michała Szwasta w ramach prac Programu „Monitoring procesu legislacyjnego w obszarze wymiaru sprawiedliwości” HFPC

W imieniu Zarządu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka,

Z wyrazami szacunku,

Helsińska Fundacja Praw Człowieka
WICEPRZESZ ZARZĄDU
Adam Bodnar
Adam Bodnar